

Rättsväsendet

4

Förslag till statsbudget för 2009

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Rättsväsendet	9
2.1	Utgiftsområdets omfattning	9
2.2	Utgiftsutveckling	9
2.3	Mål för utgiftsområdet	10
2.3.1	Politikområdesnivån utgår.....	10
2.4	Politikens inriktning	11
2.4.1	En politik för ett tryggare Sverige	11
2.4.2	Ett modernare rättsväsende.....	13
2.4.3	Brottsförebyggande arbete	15
2.4.4	Utredning och lagföring	17
2.4.5	Dömande verksamhet	19
2.4.6	Verkställighet av påföljd	22
2.4.7	Reparativ verksamhet.....	24
2.5	Resultatbedömning	26
2.5.1	Utgiftsområde 4 Rättsväsendet.....	26
2.5.2	Brottsförebyggande arbete	28
2.5.3	Utredning och lagföring	32
2.5.4	Dömande verksamhet	35
2.5.5	Verkställighet av påföljd	37
2.5.6	Reparativ verksamhet.....	42
2.5.7	Övrig verksamhet.....	44
2.6	Revisionens iakttagelser.....	44
2.6.1	Kriminalvården.....	44
2.7	Budgetförslag	45

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	7
2.1 Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet	9
2.2 Härledning av ramnivån 2009–2011. Utgiftsområde 4 Rättsväsendet	10
2.3 Ramnivå 2009 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 4 Rättsväsendet.....	10
2.4 Anmälda våldsbrott åren 2003–2007	26
2.5 Kostnadsutvecklingen 2005–2007	26
2.6 Antal anställda 2005–2007 fördelat på kvinnor, män och samtliga	27
2.7 Andel sjukfrånvaro i förhållande till tillgänglig arbetstid 2005–2007 fördelat på kvinnor, män och samtliga	27
2.8 Antal och andel kvinnor i ledningskompetens 2005–2007	27
2.9 Antal och andel anställda med utländsk bakgrund ¹ 2005–2007.....	27
2.10 Kostnadsutvecklingen 2005–2007	28
2.11 Kostnadsutvecklingen 2005–2007	32
2.12 Inkomna brottsärenden	33
2.13 Genomströmningstider.....	33
2.14 Uppklaring.....	34
2.15 Kostnadsutvecklingen 2005–2007 (exkl. migrationsverksamhet)	35
2.16 Målutveckling i de allmänna domstolarna 2005–2007.....	36
2.17 Målutveckling i de allmänna förvaltningsdomstolarna 2005–2007, exkl. migrationsmål.....	36
2.18 Uppfyllelse av regeringens verksamhetsmål (omloppstid i månader för avgjorda mål, 75 percentilen,)	37
2.19 Kostnadsutvecklingen 2005–2007	38
2.20 Kostnadsutvecklingen 2005–2007	42
2.21 Kostnadsutvecklingen 2005–2007	44
2.22 Utgiftsutveckling 1998–2008.....	45
2.23 Anslagsutveckling.....	46
2.24 Offentligrättslig verksamhet	46
2.25 Uppdragsverksamhet	46
2.26 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:1 Polisorganisationen.....	47
2.27 Anslagsutveckling.....	47
2.28 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 1:2 Säkerhetspolisen.....	48
2.29 Anslagsutveckling.....	48
2.30 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:3 Åklagarmyndigheten	48
2.31 Anslagsutveckling.....	48
2.32 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:4 Ekobrottsmyndigheten	49
2.33 Anslagsutveckling.....	49
2.34 Offentligrättslig verksamhet	49
2.35 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:5 Sveriges Domstolar.....	50
2.36 Anslagsutveckling.....	50
2.37 Avgiftsbelagd verksamhet	51
2.38 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:6 Kriminalvården.....	51

2.39	Anslagsutveckling.....	51
2.40	Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:7 Brottsförebyggande rådet	51
2.41	Anslagsutveckling.....	52
2.42	Offentligrättslig verksamhet. Rättsgenetik.....	52
2.43	Uppdragsverksamhet. Rättskemi.....	52
2.44	Uppdragsverksamhet. Rättsintyg	52
2.45	Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 1:8 Rättsmedicinalverket.....	52
2.46	Anslagsutveckling.....	53
2.47	Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:9 Gentekniknämnden.....	53
2.48	Anslagsutveckling.....	53
2.49	Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:10 Brottsoffermyndigheten	53
2.50	Anslagsutveckling.....	54
2.51	Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:11 Ersättning för skador på grund av brott	54
2.52	Anslagsutveckling.....	54
2.53	Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:12 Rättsliga biträden m.m.....	55
2.54	Anslagsutveckling.....	55
2.55	Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	55
2.56	Anslagsutveckling.....	55
2.57	Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	56
2.58	Anslagsutveckling.....	56
2.59	Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete.....	56
2.60	Anslagsutveckling.....	56
2.61	Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden.....	57

Diagramförteckning

2.1 Beläggning i anstalt (i medeltal) 1998–2007	38
2.2 Sysselsättningstimmar vid anstalt (procentandel av tillgänglig tid) 2005– 2007	39
2.3 Utvecklingen av IÖV-utsluss/utökad frigång 2005–2007 ¹ , påbörjad IÖV- utsluss/utökad frigång ²	39
2.4 Påbörjade § 34-placeringar/vårdvистер ¹ 2005–2007	39
2.5 Andelen (%) narkotikamissbrukare inskrivna i anstalt 1998–2007	40
2.6 Andelen (%) frivårdsklienter med känt narkotikamissbruk 1998–2007	40
2.7 Antal rymningar direkt från slutna anstalt per 100 000 vård dygn 1998–2007	40
2.8 Antal inkomna och avgjorda ärenden	43
2.9 Utbetald brottsskadersättning samt intäkter från regress	43

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. för budgetåret 2009 anvisar anslagen under utgiftsområde 4 *Rättsväsendet* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Polisorganisationen	Ramanslag	17 493 125
1:2 Säkerhetspolisen	Ramanslag	916 292
1:3 Åklagarmyndigheten	Ramanslag	1 054 152
1:4 Ekobrottsmyndigheten	Ramanslag	396 185
1:5 Sveriges Domstolar	Ramanslag	4 316 739
1:6 Kriminalvården	Ramanslag	6 407 224
1:7 Brottsförebyggande rådet	Ramanslag	60 624
1:8 Rättsmedicinalverket	Ramanslag	280 344
1:9 Gentekniknämnden	Ramanslag	4 004
1:10 Brottsoffermyndigheten	Ramanslag	30 395
1:11 Ersättning för skador på grund av brott	Ramanslag	89 474
1:12 Rättsliga biträden m.m.	Ramanslag	1 525 657
1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	Ramanslag	27 163
1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	Ramanslag	3 578
1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	Ramanslag	7 157
1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	Ramanslag	12 184
Summa		32 624 297

2 Rättsväsendet

2.1 Utgiftsområdets omfattning

Huvuddelen av resurserna inom utgiftsområdet avser kriminalpolitiskt inriktad verksamhet. I övrigt är rättsväsendets verksamhet inriktad på att avgöra rättsliga tvister mellan enskilda och mellan enskilda och det allmänna samt att handlägga olika typer av ärenden. Den kriminalpolitiskt inriktade verksamheten syftar till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, att före-

bygga brott, att utreda brott, att se till att den som begått brott lagförs, att verkställa påföljder och rättsliga anspråk och att ge stöd till dem som drabbats av brott. Utgiftsområdet innefattar myndigheter inom domstols-, polis- och åklagarväsendena samt Kriminalvården. Dessutom ingår Rättsmedicinalverket, Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten, Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden och Gentekniknämnden.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2007	Budget 2008 ¹	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
1:1 Polisorganisationen	16 532	17 182	17 405	17 493	18 057	18 445
1:2 Säkerhetspolisen	788	891	862	916	943	963
1:3 Åklagarmyndigheten	966	1 019	976	1 054	1 085	1 107
1:4 Ekobrottsmyndigheten	374	372	377	396	408	417
1:5 Sveriges Domstolar	4 108	4 186	4 248	4 317	4 455	4 538
1:6 Kriminalvården	5 928	6 118	6 085	6 407	6 608	6 750
1:7 Brottsförebyggande rådet	63	59	58	61	63	64
1:8 Rättsmedicinalverket	247	261	262	280	289	295
1:9 Gentekniknämnden	3	4	4	4	4	4
1:10 Brottsoffermyndigheten	30	30	29	30	31	32
1:11 Ersättning för skador på grund av brott	91	89	90	89	89	89
1:12 Rättsliga biträden m.m.	1 455	1 676	1 668	1 526	1 226	1 226
1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	32	39	40	27	27	27
1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	3	4	4	4	4	4
1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	7	7	7	7	7	7
1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden		13	13	12	13	13
Totalt för utgiftsområde 4 Rättsväsendet	30 627	31 950	32 128	32 624	33 309	33 981

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FIU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

År 2007 tillfördes rättsväsendet sammanlagt drygt 1,5 miljard kronor. Rättsväsendets anslagsförbrukning 2007 ökade med 7,4 procent jämfört med utfallet 2006. Rättsväsendets anslagssparande ökade marginellt under 2007 från 745 miljoner kronor till 831 miljoner kronor. Det ökande sparandet förklaras huvudsakligen av att polisen och Kriminalvården inte förbrukade de anvisade anslagen för 2007. Säkerhetspolisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Rättsmedicinalverket utnyttjade anslagskrediten vid utgången av 2007.

I budgetpropositionen för 2008 tillförde regeringen rättsväsendet 495 miljoner kronor. Regeringen har i 2008 års tilläggsbudgetproposition tillfört Säkerhetspolisen och anslaget för rättsliga biträden ytterligare resurser för 2008. Även på tilläggsbudgeten i samband med denna proposition föreslår regeringen resurstillskott till bland annat Åklagarmyndigheten och anslaget för rättsliga biträden.

Regeringen fortsätter att satsa på rättsväsendet 2009 för att kampen mot brottsligheten ska bli framgångsrik. I denna proposition tillförs rättsväsendets myndigheter ytterligare 475 miljoner kronor från och med 2009 och anslaget för rättsliga biträden 300 miljoner kronor för 2009.

Regeringen ställer under mandatperioden 2007–2010 högre krav på rättsväsendets myndigheter. Det handlar bland annat om att öka den polisiära närvaron, säkerställa en effektiv åklagarverksamhet, värna kvaliteten i den dömande verksamheten, utveckla innehållet i verkställigheten, skapa fler häktes- och anstaltsplatser och stärka brottsofferperspektivet i hela rättskedjan. Regeringen kommer att återkomma till riksdagen i budgetpropositionen för 2010 för att närmare redovisa vilka ytterligare resurstillskott och åtgärder som krävs för att rättsväsendets myndigheter ska kunna svara upp mot regeringens högre krav och det ökande ärendinflödet. Rättsväsendets fortsatta effektivisering är en förutsättning för regeringens satsningar på området. Regeringen avser att noga följa vilket resultat resursförstärkningarna får och hur effektiviseringsarbetet bedrivs.

Förändringar av anslagen inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet redovisas under 2.7 Budgetförslag.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2009–2011. Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Miljoner kronor			
	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	31 380	31 380	31 380
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	504	1 437	2 100
Beslut	769	516	525
Överföring till/från andra utgiftsområden	-29	-24	-24
Övrigt			
Ny ramnivå	32 624	33 309	33 981

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Tabell 2.3 Ramnivå 2009 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Miljoner kronor	
	2009
Transfereringar ¹	1 652
Verksamhetsutgifter ²	30 982
Investeringar ³	- 10
Summa Ramnivå	32 624

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar det vill säga utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som de statliga myndigheterna använder i verksamheten, till exempel utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Mål för utgiftsområdet

Målet för rättsväsendet är den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet.

Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och att öka människors trygghet.

2.3.1 Politikområdesnivån utgår

Den tidigare underindelningen av utgiftsområde 4 Rättsväsendet i ett politikområde utgår i denna budgetproposition. I sak innebär det ingen förändring eftersom utgiftsområdets omfattning överensstämmer med den tidigare politikområdesnivån. Det övergripande målet för rättsväsendet påverkas därmed inte heller av förändringen.

2.4 Politikens inriktning

2.4.1 En politik för ett tryggare Sverige

Inriktningen av kriminalpolitiken de kommande åren är att brottsligheten ska minska och att människors trygghet ska öka. Regeringen vill göra hela Sverige till ett tryggt land att leva i. Brottsligheten orsakar mänskligt lidande och leder direkt eller indirekt till otrygghet i samhället. Regeringen avser att fortsätta reformera rättsväsendet och straffsystemet så att kriminalpolitiken bättre svarar upp mot de berättigade kraven på minskad brottslighet och ökad trygghet.

Regeringen fortsätter att satsa på rättsväsendet 2009. Målet om 20 000 poliser 2010 ligger fast. Ett välfungerande rättsväsende är en självklar förutsättning för att samhällets åtgärder mot brottsligheten ska bli framgångsrika. Regeringen kommer att återkomma till riksdagen i budgetpropositionen för 2010 för att närmare redovisa vilka ytterligare resurstillskott och åtgärder som krävs för att rättsväsendets myndigheter ska kunna svara upp mot regeringens högre krav och det ökande ärendeflödet.

Krafttag mot brottsligheten

Brottsligheten medför negativa sociala och ekonomiska konsekvenser både på individnivå och för samhället i stort. Många människor utsätts i sin vardag för exempelvis våldsbrott, fordonsrelaterade brott, inbrott, klotter och annan skadegörelse. Ekonomisk och grov organiserad brottslighet drabbar såväl näringslivet som enskilda människor. Sådan brottslighet skadar exempelvis relationer inom näringslivet och hämmar innovationsvilja, entreprenörskap och en väl fungerande marknad. Den grova organiserade brottsligheten drabbar även anställda inom rättsväsendet, förtroendevalda och andra samhällsaktörer och kan vara av systemhotande karaktär.

Eftersom orsakerna till brottsligheten är mångfacetterade innebär det att åtgärder måste anpassas efter olika omständigheter. Segregation, arbetslöshet och utanförskap medför att en del barn och ungdomar riskerar att dras in i gängkriminalitet där våld, rån och skadegörelse förekommer. Vid andra typer av brottslighet, till exempel miljöbrott, ekonomisk brottslighet och grov organiserad brottslighet är vinstsyftet en avgörande faktor.

För att minska brottsligheten och öka tryggheten krävs insatser inom olika delar av samhället.

Ett gemensamt mål för rättsväsendet

Ett framgångsrikt brottsförebyggande arbete kräver en synlig och effektiv polis i alla delar av landet. En stor del av brottsligheten begås av en mindre grupp personer som har utvecklat en kriminell livsstil. Rekryteringen till denna grupp måste stoppas. Det kräver tidiga insatser för unga som nyligen börjat begå brott, men också kraftfulla åtgärder för dem som redan utvecklat en kriminell livsstil. Sådana insatser måste ofta kombineras med åtgärder mot missbruk av alkohol och narkotika. En förutsättning för att brottsligheten ska minska bland dessa personer är en nära samverkan inom rättsväsendet och mellan rättsväsendets myndigheter, socialtjänsten, psykiatrin och andra aktörer som har ansvar för återanpassning till ett liv utan kriminalitet.

Särskilda prioriteringar inom rättsväsendet kommer även fortsättningsvis att riktas mot grov organiserad och systemhotande brottslighet, ungdomsbrottslighet och mäns våld mot kvinnor. Som regeringen tidigare aviserat kommer under 2008 ett arbete att påbörjas med att utreda möjligheten att införa en lagstadgad skyldighet för var och en att efter förmåga ingripa när någon är i nöd, ibland kallat en civilkuragelag.

Regeringen och myndigheterna kraftsamlar mot grov organiserad brottslighet och terrorism

Den grova organiserade brottsligheten är ett allvarligt hot mot samhället. Kriminella grupperingar sätter allt oftare i system att hota och trakassera vittnen eller personal inom rättsväsendet. Det är något som aldrig kan tolereras. För att bekämpa dessa individer och grupperingar krävs en gemensam och målmedveten mobilisering över myndighetsgränser.

Regeringen tog under hösten 2007 initiativ till en nationell mobilisering mot grov organiserad brottslighet. I juli 2008 fattade regeringen beslut (dnr Ju2008/5775/PO, Ju2008/5776/PO och Ju2008/6010/KRIM) som innebär en tydlig förstärkning av insatserna mot den grova organiserade brottsligheten. Bland annat har Rikspolisstyrelsen fått i uppdrag att inrätta särskilda aktionsgrupper vid åtta polismyndigheter och Rikskriminalpolisen.

Utöver de insatser som kan göras gemensamt av många myndigheter, även utanför rättsväsendet, är det angeläget att polisen och åklagarsväsendet vidareutvecklar sina arbetsmetoder för att kunna spåra, förverka och återföra vinning av brott.

Kriminella nätverk har ofta starka internationella förgreningar där de ägnar sig åt olika former av brottslighet samtidigt, till exempel narkotika- och människohandel. Ett väl fungerande internationellt samarbete är därför en nödvändighet för att effektivt kunna möta denna utveckling.

Även utvecklingen i omvärlden när det gäller hotet från terrorismen gör att vi i nära samverkan med andra länder måste arbeta för att undanröja risker för terroristhandlingar och andra hot mot vårt lands säkerhet. Samtidigt är det av stor vikt att detta sker med bibehållen respekt för mänskliga rättigheter och personlig integritet.

Hotbilden mot Sverige och svenska intressen utomlands bedöms i dag vara låg. Vårt politiska engagemang i internationella konflikter och frågor kan dock snabbt ändra bilden av vårt land utomlands. Sverige får heller inte utgöra en bas för planering, förberedelser eller stöd till terroristaktioner i andra länder. Erfarenheter från de senaste årens attentat och attentatsförsök mot flera europeiska länder visar också att vi i vår del av världen inte på något sätt är förskonade från terrorism.

Terrorism och grov organiserad brottslighet måste bekämpas med stor kraft och beslutsamhet av rättsväsendet. Regeringen är pådrivande i det arbetet genom att tillförsäkra våra rättsvårdande myndigheter effektiva verktyg och arbetsmetoder för att med uthållighet kunna förebygga och bekämpa grov organiserad brottslighet och terrorism.

Tidiga och tydliga insatser mot ungdomsbrottsligheten

En trygg uppväxt är den mest effektiva brottsförebyggande insatsen. Föräldrar har ett huvudansvar för att förmedla normer och värderingar till sina barn och ungdomar.

Även skolan har en viktig roll i att ge barn och ungdomar en god värdegrund. Ett bra samarbete mellan skola, polis och andra aktörer på det lokala planet förebygger brott.

Genom tidiga och tydliga insatser mot ungdomsbrottsligheten motverkas allvarlig brotts-

lighet i framtiden. Påföljderna för unga lagöverträdare ska vara rättssäkra, tidiga, tydliga och inriktade på att stoppa fortsatt brottslighet. Det är också viktigt att brottslighet som kan medföra att unga hamnar i kriminalitet bekämpas, exempelvis smuggling och langning av alkohol och narkotika.

Mäns våld mot kvinnor ska bekämpas

Skyddet och stödet för kvinnor och barn som utsätts för våld från män ska förbättras ytterligare. Regeringen har tagit fram en handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och våld i samkönade relationer. Handlingsplanen innehåller 56 konkreta åtgärder och regeringen har avsatt sammanlagt 800 miljoner kronor för att genomföra dessa åtgärder. Åtgärderna i handlingsplanen syftar bland annat till att öka effektiviteten i polisens och åklagarnas arbete med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, öka kunskapen om denna brottslighet och förbättra samverkan mellan olika huvudmän.

Brottsoffrens behov ska mötas

Brottsoffrens behov ska stå i fokus för rättsväsendets insatser. Det är en självklarhet att brottsoffer ska bemötas med respekt och professionalism. Myndigheter inom rättsväsendet måste ha ett tydligt brottsofferperspektiv och försäkra brottsoffren om att samhället står på deras sida.

Barn och ungdomar som utsatts för brott är beroende av att vuxna förstår och agerar. Brottsutsatta barn och ungdomar måste tidigt få stöd och hjälp till upprättelse. Rättsväsendet ska beakta barns särskilda utsatthet och behov.

För att se över stödet och skyddet för personer som utsätts för hot eller förföljelse har Stalkningsutredningen (dir. 2006:84) i uppdrag att överväga bland annat om den som allvarligt bryter mot besöksförbud ska kunna åläggas att bära elektronisk fotboja och om det straffrättsliga skyddet mot förföljelsebrott, så kallad stalkning, ska förstärkas. Utredningen kommer att lämna ett betänkande senast den 30 september 2008.

Påföljdssystemet ska vidareutvecklas

Påföljderna måste vara proportionerliga, trovärdiga och förutsebara. Utgångspunkten för påföljdssystemet är att samhället ser allvarligt på brott; i synnerhet grova våldsbrott. Regeringen har inlett ett reformarbete av påföljdssystemet

och bland annat tillsatt en utredning om skärpt syn på allvarigare våldsbrott. Utredningen har redovisat ett delbetänkande med förslag till bland annat en ändrad straffskala för mord.

EU-ordförandeskapet hösten 2009

Det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd under hösten 2009 kommer att ställa särskilda krav på de brottsbekämpande myndigheterna, inte minst polisväsendet. Förhandlingsarbetet i rådsarbetsgrupper och kommittéer kommer att intensifieras, bi- och multilaterala kontakter kommer att utökas liksom kontakterna med olika institutioner, organ och organisationer. För polisens del tillkommer särskilda insatser för upprätthållande av ordning och säkerhet vid en rad högnivåmöten i Sverige.

Ordförandeskapet utgör en möjlighet att leda utvecklingen i en riktning som medför ett mervärde för brottsbekämpningen på såväl kort som längre sikt.

Haagprogrammet, som innehåller riktlinjer för arbetet på området för frihet, säkerhet och rättvisa, löper ut i december 2009. Kommissionen avser att under våren 2009 presentera ett utkast till ett uppföljande program och förhandlingarna om detta kommer att pågå under det svenska ordförandeskapet. Målsättningen är att Europeiska rådet i december 2009 ska anta det nya programmet. Regeringen ser fram emot ett ambitiöst program som speglar brottsbekämpningens höga prioritet inom EU, samtidigt som åtgärder på europeisk nivå endast ska vidtas där det finns ett mervärde jämfört med nationella insatser. Regeringen framhåller också vikten av balans mellan de brottsbekämpande åtgärderna och skyddet av den personliga integriteten.

2.4.2 Ett modernare rättsväsende

Rättsväsendet är av grundläggande betydelse i det demokratiska samhället. Ett väl fungerande rättsväsende måste utvecklas i samma takt som övriga delar av samhället. Regeringen kommer att aktivt arbeta för att rättsväsendet ska utvecklas så att det är rustat för sina uppgifter. Detta arbete kommer att ske utifrån följande grundläggande principer.

Individen i fokus

Rättsväsendets verksamheter ska utgå från människors behov. Personer som kommer i kontakt

med rättsväsendets myndigheter ska bemötas med respekt och professionalism. Det ställer höga krav på säkerhet, kompetens, snabb och effektiv handläggning med god kvalitet liksom på myndigheternas tillgänglighet och servicenivå. Brottsoffer och vittnen ska få relevant information om rättsväsendets handläggning av deras ärenden. De ska även få vägledning om var de kan få hjälp med att bearbeta konsekvenserna av den händelse som de varit utsatta för.

Rättssäkerhet och rättstrygghet

Det är viktigt att människor känner förtroende för rättsväsendet. Rättsväsendet har ett särskilt ansvar för den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet. *Rättssäkerhet* innebär att den enskilda människan kan lita på lagarna, myndigheterna och domstolarna. Lagarna ska vara moderna och ändamålsenliga. De ska värna demokratin och garantera grundläggande fri- och rättigheter. De ska vara lätta att förstå, svåra att kringgå eller missbruka och de ska stå sig under lång tid. I ett rättssäkert samhälle är rättskipningen förutsebar, proportionerlig och enhetlig. Samma krav gäller för myndigheternas beslut och deras övriga verksamhet. Med *rättstrygghet* avses att den enskilda människan ska vara skyddad mot brottsliga angrepp på liv, hälsa, integritet och egendom. Rättstryggheten kräver en effektiv verksamhet för att förebygga och bekämpa brottslighet men även för att stödja den som utsatts för brott. Den förutsätter också en rättssäker straffrättskipning och en lättillgänglig ordning för att lösa tvister, såväl mellan enskilda som mellan enskilda och det allmänna.

Myndigheterna inom rättsväsendet har långtgående befogenheter att fatta beslut och vidta åtgärder som griper in i enskilda personers liv. Därför är det nödvändigt att beslut och åtgärder är korrekta och genomförs så att grundläggande fri- och rättigheter alltid respekteras.

Effektivitet i rättskedjan

Rättsväsendet bildar en kedja av samverkande myndigheter. Rättsväsendets verksamhet måste ständigt bedömas, utvärderas och utvecklas med sikte på ett effektivt resursutnyttjande. En kontinuerlig verksamhetsutveckling ska vara en integrerad del av rättsväsendets strategi. Dessutom måste effektivitet och ett rationellt resursutnyttjande tillmätas stor betydelse när olika handlingsalternativ övervägs i den löpande verksamheten.

Inom Justitiedepartementet pågår för närvarande ett omfattande arbete med att se över effektiviteten inom hela rättsväsendet. Den övergripande målsättningen för detta arbete är att identifiera och föreslå åtgärder för att minska belastningen, öka effektiviteten och förbättra resultatet i rättsväsendet. Regeringen har bland annat uppdragit åt Ekonomistyrningsverket att utvärdera om Rikspolisstyrelsens styrning, kontroll och uppföljning av polismyndigheterna är tydlig och effektiv. Regeringen avser att ge Ekonomistyrningsverket ett liknande uppdrag vad gäller Åklagarmyndighetens interna styrning och kontroll. Regeringen har även gett Domstolsverket i uppdrag att dels utreda möjligheterna att förbättra statistik och uppföljning av utgiftsutvecklingen för rättsliga biträden, dels genomföra en enkät i domstolarna angående byte av offentlig försvarare. Vidare har en utredning tillsatts för att följa upp och utvärdera effektiviseringsarbetet inom Kriminalvården. Arbetet att se över effektiviteten i rättsväsendet ska vara slutfört under 2009.

Ett tydligare ansvar för hela rättskedjan

Rättsväsendets myndigheter är inbördes beroende av varandra. Rättskedjans totala effektivitet förutsätter att var och en av myndigheterna tar ansvar för sin roll i rättsprocessen och på olika sätt underlättar övriga myndigheters insatser. Det måste finnas kunskap om hur vidtagna satsningar inom verksamheterna påverkar andra områden inom och utanför rättsväsendet, till exempel vad en ökad satsning inom polisen får för konsekvenser för åklagare, domstolar, forensisk verksamhet och kriminalvård. Den arbetsgrupp bestående av rättsväsendets myndigheter som nyligen har tillsatts med uppgift att ta fram prognoser över kapacitetsbehovet inom rättsväsendet kommer att få stor betydelse för det fortsatta arbetet i rättskedjan.

Samarbete med andra delar av samhället

Rättsväsendet kan inte ses isolerat utan är en del av samhället. För att de åtgärder som vidtas inom rättsväsendet ska vara verkningsfulla krävs samarbete även med aktörer som finns utanför rättsväsendet. Även det omvända gäller. Åtgärder mot brottsligheten vidtagna av andra än rättsväsendets myndigheter måste få understöd av polisen och andra inom rättsväsendet. Det är naturligt och nödvändigt att rättsväsendets myndigheter samverkar med aktörer som på olika sätt påverkar situationen inom rättsväsen-

det, exempelvis kommuner, landsting och andra som bedriver verksamheter som har betydelse för rättsprocessen. Detta arbete är särskilt viktigt när det gäller frågor om unga lagöverträdare och unga brottsoffer.

Samarbete med utländska myndigheter och domstolar

Ett gott internationellt samarbete har betydelse för såväl effektiviteten som rättssäkerheten och förtroendet för de rättsvårdande myndigheterna. Det är bland annat ett mycket viktigt verktyg för att bekämpa den grova organiserade brottsligheten. Samarbete med utländska myndigheter och domstolar och samarbete genom samordningsorgan såsom Eurojust och Europol ska ses som en naturlig del av det arbete som utförs av rättsväsendets myndigheter och av domstolar. Behovet av ett effektivt samarbete gäller hela rättskedjan.

Vidtagna insatser måste få avsedd effekt

Rättsväsendets verksamhet måste bygga på väl underbyggd kunskap. En grundläggande källa till sådan kunskap är det forsknings- och utvecklingsarbete som bedrivs vid universitet och högskolor samt inom ramen för olika myndigheters verksamhet. Brottsförebyggande rådets roll som expertorgan inom rättsväsendet och Brottsoffermyndighetens uppgift att vara ett kunskapscentrum för brottsofferfrågor medför att dessa myndigheter har en särställning i detta avseende.

Att utbyta erfarenheter och tillgodogöra sig kunskap från andra länder, särskilt inom EU, spelar en mycket viktig roll. Myndigheterna inom rättsväsendet ansvarar för att den egna verksamheten bygger på bästa möjliga kunskap.

Kompetensförsörjning

Rättsväsendets myndigheter ska vara attraktiva arbetsplatser. Jämställdhet och lika möjligheter för kvinnor och män ska råda. All diskriminering ska bekämpas och myndigheterna ska verka för ökad etnisk och kulturell mångfald bland personalen. Myndigheterna ska ha förmåga att rekrytera, behålla och utveckla den kompetens som behövs för att fullgöra sina uppgifter. Höga krav ställs på myndigheternas arbete med att utveckla ledarskapet och tillgodose chefsförsörjningen.

Myndigheterna ska säkerställa en god arbetsmiljö, skydd mot hot och våld samt goda möjligheter att kombinera arbete, familj och fritid för både kvinnor och män.

Utvecklingen mot e-förvaltning ska påskyndas

Målet för rättsväsendets myndigheter när det gäller elektronisk förvaltning är att de, så långt detta är möjligt, ska tillhandahålla information och service i elektronisk form.

Användarvänliga IT-system för information och självservice ger goda möjligheter för effektivitetsvinster i form av minskade kostnader och en förbättrad service på områden som är särskilt personalintensiva.

Rådet för rättsväsendets informationsförsörjning

Inom ramen för Rådet för rättsväsendets informationsförsörjning (RIF-rådet) arbetar rättsväsendets myndigheter med att skapa ett informationsutbyte inom rättskedjan. Utgångspunkten för arbetet i RIF-rådet är verksamhetsnyttan ur ett helhetsperspektiv. Regeringen menar att ett effektivt informationsutbyte är av stor betydelse för RIF-myndigheternas verksamhet. Det gemensamma RIF-arbetet är för närvarande inriktat på att till 2012 skapa ett digitalt utbyte av information mellan brottmålskedjans myndigheter vad gäller utredningsarbetet, lagföringen, verkställigheten och hanteringen av tvångsmedel. Det pågående arbetet syftar till att förenkla informationshanteringen och höja kvaliteten på den information de olika myndigheterna hanterar. Regeringen fäster stort avseende vid att rättsväsendet i likhet med den övriga förvaltningen utnyttjar de fördelar som en modern informationshantering medför.

Deltagande i fredsfrämjande insatser

Svenska rättsvärdande myndigheter ska med personal och kompetens bidra till internationella fredsfrämjande insatser. Efterfrågan på poliser och andra civila rättsvärdande experter i fredsfrämjande insatser har fortsatt att öka. Svensk personal deltar bland annat i insatser som leds av FN, EU och OSSE. Rättsväsendets medverkan i sådana insatser bör ses som en möjlighet att för nationellt bruk inhämta information och kunskap. Myndigheterna bör arbeta för att på bästa sätt omhänderta sådan kunskap och kompetens och omsätta denna i den nationella verksamheten.

Verkställighetsarbetet med avvisnings- och utvisningsbeslut ska utvecklas

En väl fungerande asylprocess förutsätter att de som efter prövning fått avslag på sin asylansökan lämnar Sverige. Polisen ansvarar för att verkställa avvisnings- och utvisningsbeslut i de fall ett ärende har överlämnats till polisen från Migrationsverket. Det är därför viktigt att polisens arbete med att förbättra verkställighetsarbetet fortsätter och att fler beslut verkställs.

2.4.3 Brottsförebyggande arbete**Mål för verksamheten**

Det bästa sättet att öka tryggheten för alla är att förhindra att brott begås. Målet för verksamheten Brottsförebyggande arbete är att antalet brott ska minska och att antalet brottsoffer därmed ska bli färre.

Av rättsväsendets myndigheter verkar i huvudsak polisorganisationen, Säkerhetspolisen, Ekobrottsmyndigheten samt Brottsförebyggande rådet inom verksamheten Brottsförebyggande arbete. Även Kriminalvårdens återfallsförebyggande arbete har betydelse när det gäller att förebygga brott. Kriminalvården har också ett ansvar för att förebygga brott under verkställighet. Även andra myndigheter, exempelvis Kustbevakningen och Tullverket, bidrar till måluppfyllelsen för verksamheten Brottsförebyggande arbete.

Att arbeta brottsförebyggande är särskilt viktigt när det gäller unga människor. Åtgärder för att förhindra att unga fastnar i kriminalitet måste vara tydliga och vidtas på ett tidigt stadium.

En integrerad del av den övriga politiken

Brottslighet är ett allvarligt samhällsproblem. Insatserna mot brottsligheten innefattar därför åtgärder inom flera utgiftsområden och kräver ett brett engagemang från statliga myndigheter, kommuner, näringsliv, föreningsliv och andra ideella organisationer och även enskilda medborgare. För att minska brottsligheten och öka tryggheten krävs exempelvis samlade insatser mot missbruk av alkohol och narkotika, åtgärder inom skola och socialtjänst, kontroll av penningflöden samt insatser inom bostads- och arbetsmarknadspolitikens område.

Föräldrar har huvudansvaret för att barn inte begår brott men det är viktigt att familjen har tillgång till olika former av stöd som de kan behöva. För att förebygga ungdomsbrottsligheten krävs en utvecklad samverkan mellan bland annat polis, skola och socialtjänst.

Att bryta utanförskapet är en central del i det brottsförebyggande arbetet. Det är också viktigt att genom konsekvensanalyser se över åtgärder som vidtas inom övriga utgiftsområden så att inte nya tillfällen till brott skapas.

Samverkan och närvaro på alla nivåer

Det lokala brottsförebyggande arbetet

Det är viktigt att det brottsförebyggande arbetet sker på lokal nivå av dem som bäst känner till de problem som finns i närområdet. Arbetet för att minska brottsligheten kräver samverkan och närvaro på alla nivåer. Det brottsförebyggande arbetet måste därför anpassas efter förutsättningarna i lokalsamhället. I dag finns det omkring 300 lokala brottsförebyggande råd i Sveriges kommuner. Olika aktörer som polis, skola, socialtjänst och näringsliv samarbetar för att förebygga brott och öka tryggheten. Även många idéburna organisationer på lokal nivå bidrar aktivt i det brottsförebyggande arbetet.

Brottsförebyggande rådet har i uppgift att tillse att de brottsförebyggande aktörerna på lokal nivå har tillgång till kunskap för att utifrån sina lokala förutsättningar kunna förebygga brott och otrygghet. För att Brottsförebyggande rådet effektivt ska kunna stödja detta arbete anvisar riksdagen sedan flera år särskilda medel för detta ändamål.

En stor utmaning ligger i att integrera förebyggandet av återfall i brott i det lokala brottsförebyggande arbetet. Detta bör ske genom att samarbetet etableras eller fördjupas mellan kommunala företrädare och kriminalvården. Även polisen har en viktig funktion i detta arbete.

Utvecklingen av den grova organiserade brottsligheten kräver mobilisering av insatser i olika delar av samhället. Särskilt angeläget är insatser på lokal nivå i samverkan mellan myndigheter, organisationer och näringsliv. Med utgångspunkt i de förslag som presenterats i departementspromemorian Nationell mobilisering mot den grova organiserade brottsligheten – överväganden och förslag (Ds 2008:38) har rege-

ringen nyligen gett Brottsförebyggande rådet i uppdrag (dnr Ju2008/6010/KRIM) att stödja det lokala arbetet på ett antal utvalda orter och ta ansvar för att sprida de erfarenheter som görs.

Polisens brottsförebyggande arbete

För en framgångsrik brottsförebyggande verksamhet krävs att polisen är synlig och effektiv i samhället och att arbetet har en lokal förankring. Polisens arbete med att förebygga brott och öka människors trygghet är också en viktig del i regeringens strategi för att stärka landsbygdens utvecklingskraft.

Regeringens mål om 20 000 poliser 2010 ska omsättas i konkreta resultatförbättringar i verksamheten.

Polisens brottsförebyggande arbete ska bedrivas planlagt och underrättelsestyrt. En ökad polisiär synlighet är ett värde i sig då det påverkar människors trygghet. Människors upplevelser av otrygghet och rädsla att utsättas för brott innebär en försämrad livskvalitet för den enskilde. Regeringen förutsätter att polisen bedriver ett aktivt arbete för att bidra till att öka människors upplevda och faktiska trygghet.

Rikspolisstyrelsens arbete för att utveckla samverkan med landets kommuner är en viktig förutsättning för att nå målet för verksamheten. Regeringen kommer att följa polisens arbete med särskild betoning på de kommuner som träffat lokala utvecklingsavtal med staten.

Förebyggande åtgärder mot ekonomisk brottslighet

Den ekonomiska brottsligheten är utbredd och utgör ett stort hot mot såväl enskilda människor som samhälle och näringsliv. Det är därför viktigt att på bred front vidta åtgärder för att förebygga sådan brottslighet. Regeringen anser att det är angeläget att Ekobrottsmyndigheten fortsätter att utveckla sitt brottsförebyggande arbete med tydligt fokus på samverkan med andra myndigheter och organisationer.

Möjligheten att skapa stor ekonomisk vinning är en central faktor bakom kvalificerad ekonomisk brottslighet, som i en del fall innefattar grov organiserad brottslighet. En viktig brottsförebyggande åtgärd är att minska incitamenten till att begå sådana brott genom att spåra, förverka och återföra vinster av brott.

Mot denna bakgrund är det angeläget att brottsutbytesenheten vid Ekobrottsmyndigheten vidareutvecklas.

Kunskapsbaserat arbete

Brottsligheten förändras i takt med samhällets utveckling. Det krävs därför kunskap om brottsligheten och dess orsaker samt kunskap om hur brott kan förebyggas. Därför är det viktigt med regelbunden uppföljning och utvärdering av de insatser och åtgärder som har vidtagits. Regeringen kommer även fortsättningsvis att ta initiativ till utvärderingar av reformer av olika slag inom rättsväsendet.

Brottsförebyggande rådet är en myndighet vars arbete ska utgöra ett kunskaps- och metodstöd i andra myndigheters verksamhet. Brottsförebyggande rådet initierar och bedriver utvärdering och tillämpad forskning och utveckling inom rättsväsendets område. Myndigheten ska fokusera på att ta fram kunskap om framgångsrik brottsbekämpning och brottsförebyggande verksamhet. Denna kunskap bör i hög utsträckning utnyttjas i samarbetet mellan myndigheter i och utanför rättsväsendet.

Kriminalunderrättelsetjänsten har en betydelsefull funktion att fylla för att stödja polisens dagliga operativa verksamhet. Informationen som finns hos kriminalunderrättelsetjänsten ska tas tillvara tidigt som en del av den planlagda brottsförebyggande verksamheten. En central del av kriminalunderrättelsetjänstens uppgift är därför att bereda och tillhandahålla underlag för strategiska och operativa beslut avseende prioritering och genomförande av sådana insatser. Detta behov finns såväl i ett nationellt som ett internationellt perspektiv.

Utvecklad samverkan mot terrorism

Ett antal myndigheter både inom och utanför rättsväsendet bidrar på olika sätt till det förebyggande arbetet mot terrorism. Säkerhetspolisen har huvudansvaret för samverkan mellan dessa, bland annat inom ramen för samverkansrådet mot terrorism. När det gäller polisiära utredningsarbetet rörande misstänkt brottslighet med kopplingar till terrorism ligger det fulla ansvaret på Säkerhetspolisen och Åklagarmyndigheten, även här kan ett utvecklat samarbete med andra myndigheter vara av stort värde.

De nationella samverkansstrukturerna på kontraterrorismområdet har utvecklats positivt de senaste åren. Regeringen bedömer att denna samverkan kan utvecklas ytterligare, bland annat när det gäller att utarbeta gemensamma hot-

bildsbedömningar där myndigheternas samlade kompetens utnyttjas fullt ut.

2.4.4 Utredning och lagföring**Mål för verksamheten**

Målet för verksamheten Utredning och lagföring är att brottsuppleringen ska öka och att verksamheten ska bedrivas med högt ställda krav på rättssäkerhet, kvalitet och effektivitet.

Polisen inklusive Säkerhetspolisen ansvarar tillsammans med Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten för merparten av verksamheten inom Utredning och lagföring. Andra aktörer är Rättsmedicinalverket, Kriminalvården, Tullverket, Kustbevakningen samt Skatteverket (skattebrottsenheterna).

Inriktning för brottsbekämpningen

Regeringen vill ha ett ännu tryggare Sverige. De gemensamma insatserna för att öka tryggheten i samhället och för att motverka utvecklingen av grövre brottslighet måste bli mer målinriktade och bedrivas med ännu större intensitet.

Av största vikt är att myndigheterna agerar med kraft och skyndsamt när barn och ungdomar är inblandade i brottslighet antingen som lagöverträdare eller brottsoffer.

Det är angeläget att rättsväsendets myndigheter ytterligare fördjupar samverkan och vidareutvecklar sina gemensamma insatser för att öka kvaliteten och effektiviteten i mängdbrottsbekämpningen.

Polisverksamheten behöver fortsätta utvecklas så att mer av det brottsutredande arbetet genomförs av yttre personal i direkt anslutning till att brott inträffat. En viktig del i detta är att polisen vidareutvecklar sin förundersöknings- och arbetsledningskompetens. Detta bland annat för att det stora antalet nya poliser som efter regeringens satsningar nu anställs också ska resultera i en snabb kapacitetshöjning. Det är också av stor vikt att Åklagarmyndigheten fortsätter att utveckla sina arbetsmetoder för en effektivare mängdbrottsbekämpning. En sådan utveckling bör leda till att resurser frigörs inom åklagarverksamheten för utredning av komplicerade brott.

Rättsväsendets myndigheter måste också förstärka och intensifiera insatserna för att bekämpa grov organiserad brottslighet. För att bryta de kriminella nätverkens etablering i samhället krävs kraftfulla åtgärder på en rad områden. Myndigheterna har en central roll att fylla. För att arbetet ska bli framgångsrikt räcker det emellertid inte med att rättsväsendet ökar sina insatser. Det som också behövs är en bred mobilisering över organisationsgränser.

Regeringen har mot denna bakgrund tagit initiativ till en nationell mobilisering mot den grova organiserade brottsligheten. I juli 2008 gav regeringen Rikspolisstyrelsen och övriga berörda myndigheter i uppdrag att säkerställa en effektiv och uthållig bekämpning av sådan brottslighet (se vidare avsnitt 2.5.2).

Den grova organiserade brottsligheten är ofta gränsöverskridande. En förutsättning för att polis och åklagare på ett effektivt sätt ska kunna bekämpa gränsöverskridande brottslighet som människohandel och terrorism är en nära samverkan med relevanta myndigheter i andra länder och ett aktivt deltagande i det internationella samarbetet. Det är viktigt att de internationella verktygen används på ett naturligt sätt i den operativa verksamheten.

För en framgångsrik brottsbekämpning är det även nödvändigt att myndigheterna har effektiva arbetsmetoder. Det krävs också rättssäkra och effektiva straffprocessuella tvångsmedel och andra verktyg. Den 1 januari 2008 trädde lagen (2007:978) om hemlig rumsavlyssning och lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott i kraft. Från och med den 1 juli 2008 infördes nya lagbestämmelser om förverkande av utbyte av brottslig verksamhet utan krav på att egendomen kan hänföras till ett visst konkret brott. Detta kommer att väsentligt öka möjligheterna att komma åt egendom som härrör från brottslig verksamhet. Regeringens arbete på området fortskrider.

Samtidigt som brottsbekämpningen effektiviseras är det av största vikt att den enskildes berättigade krav på personlig integritet och rättssäkerhet beaktas såväl i lagstiftningsprocessen som rättstillämpningen. Vid förändringar i lagstiftningen ska intresset av en effektiv brottsbekämpning noga vägas av mot de konsekvenser som de nya lagbestämmelserna kan innebära i integritetshänseende. En begränsning av skyddet av den personliga integriteten måste alltid vara proportionerlig, nödvändig och ändamålsenlig.

För att stärka rättssäkerheten vid användningen av hemliga tvångsmedel antog riksdagen i november 2007 regeringens förslag (prop. 2006/07:133, bet. 2007/08:JuU3, rskr. 2007/08:11) om att införa en underrättelseskyldighet till enskild om användningen av hemliga tvångsmedel samt att inrätta en fristående myndighet, Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten. Myndigheten bildades 1 januari 2008 och ska bland annat utöva tillsyn över brottsbekämpande myndigheters användning av hemliga tvångsmedel.

Förbättrad brottsutredningsverksamhet

Medborgarna och rättskedjan som utgångspunkt

Rättsväsendets verksamhet ska bedrivas utifrån ett medborgarperspektiv där en effektiv och rättssäker ärendehandläggning är en självklar utgångspunkt. Detta innebär att tiden från en brottsanmälan till dom och straffverkställighet ska vara så kort som omständigheterna i det enskilda ärendet medger.

De brottsbekämpande myndigheternas arbete med att effektivisera sin brottsutredande verksamhet med bibehållen kvalitet och rättssäkerhet måste fortsätta med ännu större kraft. Detta förutsätter att myndigheterna ytterligare fördjupar sitt samarbete och bättre samordnar sina mål och insatser. Myndigheterna ska utifrån sin roll i rättskedjan tillvarata och underlätta de andra myndigheternas arbete. Detta för att de samlade resurserna ska kunna användas mer effektivt.

Utveckling av arbetsmetoder och informationshantering

Myndigheterna inom rättskedjan behöver ha god kunskap om varandras arbetsprocesser. Arbetsmetoderna ska underlätta en effektiv måluppfyllelse för respektive myndighet och för rättsväsendet som helhet. Myndigheterna bör i så stor utsträckning som möjligt samverka i frågor om metodutveckling för att uppnå en större nationell enhetlighet i rättskedjan. Redan i dag bedriver myndigheterna ett aktivt samarbete, men det behöver utvecklas ytterligare.

Ett självklart kriterium för en modern brottsbekämpning och brottmålsprocess är att ärendehantering sköts elektroniskt både inom och mellan berörda myndigheter. Inom ramen för Rådet för rättsväsendets informationsförsörjning (RIF-rådet) pågår ett arbete med att till år 2012

skapa ett digitalt utbyte av information mellan brottmålskedjans myndigheter som ska underlätta en sådan elektronisk ärendehantering när det gäller brottsutredning, lagföring, verkställighet och hantering av tvångsmedel. Utgångspunkten för det arbete som bedrivs inom ramen för RIF-rådet ska vara verksamhetsnyttan sedd ur ett helhetsperspektiv.

För att förbättra kvaliteten och enhetligheten i arbetsprocesserna är det angeläget att det arbete som bedrivs följs upp och utvärderas. Det är även viktigt att det finns rutiner för att tillvarata resultaten och erfarenheterna.

Kompetensutveckling och specialisering

Dagens brottsutveckling ställer allt högre krav på kompetensen inom rättsväsendet.

Polisutbildningen har i sin nuvarande form varit oförändrad sedan 1998. Samhällsförändringar i Sverige och omvärlden innebär emellertid att förutsättningarna för polisarbetet förändras. Regeringen tillsatte därför i slutet av 2006 en utredning som fick i uppdrag att lämna förslag till hur den nuvarande polisutbildningen bör reformeras. Utredningen om den framtida polisutbildningen har redovisat sitt slutbetänkande Framtidens polisutbildning (SOU 2008:39). Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Inom åklagarväsendet finns ett stort antal specialiståklagare för att uppnå en effektiv brottsbekämpning. Erfarenheterna av specialiståklagarna är att de bidragit till att öka kvaliteten i brottsutredningarna till exempel när det gäller grov organiserad brottslighet och mängdbrottslighet.

Ansvarsfördelningen mellan polis och åklagare

För att ytterligare förbättra effektiviteten och kvaliteten i brottsutredningsverksamheten är det av stor betydelse att Åklagarmyndigheten och Rikspolisstyrelsen fortsätter sitt arbete med att uppnå en mer ändamålsenlig fördelning av ansvaret för förundersökningsledningen och att det leder till märkbara resultat på operativ nivå. Inriktningen bör vara att åklagarna i större utsträckning ges utrymme att vara förundersökningsledare i mer kvalificerade brottsutredningar. Det är främst i den typen av förundersökningar som det finns ett stort behov av åklagarledning. För att skapa bättre förutsättningar för åklagarna i det avseendet är det enligt regeringens bedömning angeläget och ändamålsenligt att polisen betydligt oftare är förundersök-

ningsledare i ärenden som är av enkel och medelsvår karaktär. Detta förutsätter dock att polisen ökar sin kompetens i förundersökningsledning.

Den forensiska verksamheten

Utvecklingen inom det forensiska området förbättrar kontinuerligt förutsättningarna för det brottsutredande arbetet. Detta i kombination med de utökade möjligheter att ta DNA-prov från brottsmisstänkta personer som infördes 2006 har skapat väsentligt bättre möjligheter för den brottsutredande verksamheten. Dessa möjligheter tas ännu inte tillvara fullt ut. Även uppföljning av inhämtningen av rättsintyg för att belägga skador som uppstått i samband med ett misstänkt brott, visar på att detta stöd i brottutredningarna bör kunna användas oftare. Regeringen ser det därför som angeläget att myndigheterna blir bättre på att utnyttja de möjligheter som de forensiska disciplinerna erbjuder.

Samarbetsorgan mot internationell brottslighet

Inom EU finns flera samverkansformer med betydelse för den gränsöverskridande brottsligheten, främst Europol, Eurojust, det Europeiska rättsliga nätverket, Frontex och Schengensamarbetet. Ett kontinuerligt samarbete sker även genom direktkontakter mellan svenska och utländska brottsbekämpande myndigheter och Interpol.

Dessa samverkansformer måste ständigt vidareutvecklas för att förstärka medlemsstaternas brottsbekämpning. Eurojust bör regelmässigt tas i anspråk för att driva brottsutredningar om grov gränsöverskridande brottslighet framåt och på så sätt höja kvaliteten och effektiviteten i dessa. När det gäller Europol bör de brottsbekämpande myndigheterna i större utsträckning nyttja Europolis kompetens och öka utbytet av underrettelseinformation. Utöver EU-samarbetet bör de brottsbekämpande myndigheterna främja det gränsöverskridande regionala samarbetet inom Norden och Östersjöområdet, till exempel Aktionsgruppen mot organiserad brottslighet i Östersjöområdet med dess operativa kommitté.

2.4.5 Dömande verksamhet

Mål för verksamheten

För att förtroendet för rättsstaten ska upprätthållas krävs väl fungerande och oberoende dom-

stolar. Verksamheten vid Sveriges Domstolar ska bedrivas med hög kvalitet och vara effektiv.

Domstolsverket ska skapa förutsättningar för domstolarna att uppfylla målet för verksamheten bland annat genom en ändamålsenlig resursfördelning.

Inom den dömande verksamheten verkar de allmänna domstolarna, de allmänna förvaltningsdomstolarna, hyres- och arrendenämnderna, Rättshjälpsmyndigheten samt Domstolsverket.

Domstolar för medborgarna

Medborgarna och andra som vänder sig till domstol ska kunna utgå från att mål och ärenden handläggs med högt ställda krav på rättssäkerhet och effektivitet samt att de avgörs inom rimlig tid. Den som vänder sig till domstol ska bemötas korrekt och med respekt samt få relevant och begriplig information.

De senaste åren har ett ökat antal inkommande mål till domstolarna lett till att belastningen på domstolarna blivit stor, med bland annat stora balanser som följd. Måltillströmningen förväntas öka ytterligare bland annat till följd av satsningarna på polisväsendet.

Domstolarnas förmåga att uppfylla medborgarnas och andra intressenters berättigade krav på verksamheten måste ständigt utvecklas.

Frågor som hur parter och andra blir bemötta i domstolarna, utformningen av domar och beslut samt informationen från domstolarna till medierna, det vill säga det sätt på vilket domstolarna kommunicerar med medborgarna, har särskilt stor betydelse för allmänhetens förtroende för domstolarna. Regeringen har tillsatt en utredning som ska kartlägga hur kommunikationen mellan domstolarna och medborgarna fungerar (dir. 2007:93). Mot bakgrund av kartläggningen ska utredningen överväga hur domstolarnas kommunikation med medborgarna kan utvecklas vidare. Kartläggning och överväganden ska redovisas på ett sådant sätt att de kan ligga till grund för domstolarnas fortsatta arbete med dessa frågor. Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2008.

En annan angelägen fråga är hur kommunikationen mellan domstolarna och andra aktörer kan utvecklas. Det är viktigt att skapa stöd för ett ökat elektroniskt informationsutbyte mellan domstolarna och parter med flera. Det kan röra sig om ett strukturerat informationsutbyte mel-

lan domstolarna och andra myndigheter och helt nya sätt att expediera handlingar från domstolarna till bland andra parter och vittnen. På sikt bör detta arbete ha en roll i utvecklingen av domstolarna i riktning mot e-förvaltningar. Det arbete som bedrivs inom ramen för Rådet för rättsväsendets informationsförsörjning (RIF-rådet) är av betydelse i detta avseende. Mot denna bakgrund pågår en översyn av den rättsliga regleringen av domstolarnas behandling av personuppgifter.

En fråga av central betydelse för förtroendet för domstolarna är att mål och ärenden avgörs inom rimlig tid. Allt fler enskilda visar på olika sätt sitt missnöje över domstolarnas handläggningstider, bland annat genom att föra talan vid Europadomstolen. Det saknas i dag ett effektivt sätt för enskilda parter att påskynda handläggningen i domstol. En av regeringen tillsatt utredning föreslår att enskilda parter i domstol ska få möjlighet att klaga på långsam handläggning till domstolschefen och att detta i vissa fall ska kunna leda till att målet får en så kallad förtursförklaring (SOU 2008:16). Utredningen konstaterar också att domstolschefen har en långtgående skyldighet att vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att mål och ärenden handläggs inom rimlig tid. Utredningsbetänkandet har remitterats och bereds inom Justitiedepartementet.

Besökare i domstol har rätt att ställa krav på att säkerheten i domstolarna är tillräckligt hög. Det allt hårdare samhällsklimatet innebär att säkerheten för rättsväsendets personal och den allmänhet som besöker domstolarna kontinuerligt måste prövas.

Rättshjälpsystemet ska vara ändamålsenligt och rättvist utformat. Regeringen har gett Domstolsverket i uppdrag att utvärdera rättshjälpslagen (1996:1619). Frågor som ska uppmärksammas är bland annat rättshjälp i familjemål, rättshjälp till näringsidkare och den statliga rättshjälps förhållande till privata rättsskydds-försäkringar. Uppdraget ska redovisas senast den 2 mars 2009.

Ändamålsenliga rättegångar

Rättegångsreglerna måste vara moderna och ändamålsenliga. De ska säkerställa att mål och ärenden i domstol kan avgöras inom rimlig tid. De ska vara flexibla så att handläggningen av ett

mål kan anpassas till vad som behövs i det enskilda fallet utan att kravet på förutsebarhet åsidosätts. Även parterna bör ha ett ansvar för att målen drivs framåt. Reglerna måste vara utformade utifrån domstolarnas uppgifter i instansordningen. Tyngdpunkten i dömandet ska ligga i första instans. Den främsta uppgiften för andra instans är att överpröva första instans avgöranden och att rätta till eventuella felaktigheter. Sista instans uppgift är att skapa vägledning för rättstillämpningen.

Med syfte att modernisera rättegången i allmän domstol har riksdagen beslutat (prop. 2004/05:131, bet. 2004/05:JuU29, rskr. 2004/05:307 och prop. 2007/08:139, bet. 2007/08:JuU31, rskr. 2007/08:251) om omfattande förändringar av rättegångsreglerna. Dessa träder i kraft den 1 november 2008. Det handlar bland annat om ett bättre utnyttjande av modern teknik genom att möjliggöra deltagande via videokonferens och genom att spela in förhör som hålls i domstol på video. Inte minst för vittnen och brottsoffer, som ofta kan känna rädsla eller obehag, är dessa hjälpmedel viktiga. Vidare ska hovrättsprocessen bli mer ändamålsenlig dels genom att systemet med prövningstillstånd utvidgas till att omfatta samtliga tvistemål och ärenden, dels genom att reglerna för hovrättens bevisupptagning förändras. Reformen kan förväntas leda till bland annat att handläggningstiderna förkortas och att risken för inställda förhandlingar minskar.

En av anledningarna till att huvudförhandlingar i brottmål i relativt stor utsträckning ställs in är problemen med delgivning. I Justitiedepartementet pågår ett arbete med att se över delgivningsbestämmelserna. Ett förbättrat regelverk för delgivning av handlingar kan förväntas minska andelen inställda huvudförhandlingar i brottmål samt bidra till att handläggningstiderna för mål och ärenden hos domstolar och andra myndigheter blir kortare. Reglerna om forum i tvistemål bör också ses över.

Domstolarna ska vid sidan av den traditionella tvistemålsprocessen kunna tillhandahålla alternativa tvistlösningsmetoder. En utredning (SOU 2007:26) har bland annat föreslagit att medling ska användas i större utsträckning.

För att modernisera och effektivisera förvaltningsprocessen övervägs vissa ändringar i rättegångsreglerna för de allmänna förvaltningsdomstolarna. Frågorna bereds för närvarande inom Justitiedepartementet.

En långsiktigt hållbar domstolsorganisation

Utgångspunkten för arbetet med att vidareutveckla domstolsorganisationen är att tillgodose medborgarnas krav på hög kvalitet i dömandet, bland annat genom en snabb och effektiv handläggning samt hög tillgänglighet, servicenivå och säkerhet. Det förutsätter att domstolarna har en funktionell geografisk spridning i förhållande till allmänheten, näringslivet och rättsväsendets övriga myndigheter samtidigt som organisationen skapar förutsättningar för specialisering, kompetensutveckling och en väl fungerande beredningsorganisation. Det är angeläget att säkerställa att domstolarna även i framtiden kan rekrytera domare som tillhör de allra skickligaste och mest lämpade juristerna i landet. För att kvaliteten i den dömande verksamheten ska säkerställas måste domstolsorganisationen vara dimensionerad, organiserad och utformad så att mål och ärenden kan handläggas med hög kvalitet och vara effektiv.

Regeringen har i skrivelsen En långsiktigt hållbar tingsrättsorganisation (skr. 2007/08:117) redogjort för hur tingsrättsorganisationen bör utvecklas vidare.

Det finns även behov av förändringar av länsrättsorganisationen. Domstolsverket har, i samråd med berörda domstolschefer, gjort en översyn av länsrättsorganisationen och därvid konstaterat bland annat att den nuvarande organisationen generellt inte kan säkerställa de framtida kraven på en ändamålsenlig organisation och effektivt använda resurser. Mot denna bakgrund har Domstolsverket haft regeringens uppdrag att utreda länsrättsorganisationen och lämna förslag till en ny organisation. Domstolsverket har föreslagit en organisation med tio förvaltningsdomstolar i första instans (dnr Ju2008/3888/DOM). Utredningen har remitterats och förslagen bereds inom Justitiedepartementet.

Det pågår för närvarande en översyn av verksamheten vid miljö- och fastighetsdomstolarna. Riksdagen har beslutat att plan- och byggärendena i framtiden ska prövas i miljödomstolarna. Regeringen har tillsatt en utredning som ska överväga hur detta närmare ska genomföras (dir. 2007:94). Utredningen ska vidare föreslå förändringar i instans- och processordningen för miljömålen samt överväga hur miljödomstolarnas verksamhet kan samordnas med fastighetsdomstolarnas. Avsikten är att skapa en långsiktigt hållbar organisationslösning för dessa

domstolar samt bygga upp och bibehålla en hög kompetens i verksamheten.

I allt fler fall uppställs berättigade krav på särskild snabbhet eller särskilda kunskaper i dömandet. En rad riktade åtgärder har vidtagits för att tillgodose sådana krav. Det finns nu enligt regeringens mening ett behov av att i ett sammanhang överväga behovet av sådana åtgärder. Mot denna bakgrund har regeringen tillsatt en utredning (dir. 2008:49) som ska analysera om det finns behov av särskilda åtgärder för vissa måltyper i organisatoriskt eller processuellt hänseende i syfte att åstadkomma särskild snabbhet eller särskild kompetens i domstolsförfarandet och att i förekommande fall lämna förslag på nya eller förändrade sådana åtgärder. Analysen ska omfatta alla måltyper som förekommer vid domstol. De föreslagna lösningarna ska tillhandahållas inom ramen för de allmänna domstolsslagen. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2009.

Domstolarnas verksamhet ska i möjligaste mån renodlas till dömande uppgifter. Sedan tidigare har handläggningen av ett antal ärendetyper flyttats från allmän domstol till förvaltningsmyndighet. Ärendeutredningen har utrett förutsättningarna för att flytta över handläggningen av ytterligare ärenden som enligt nuvarande ordning handläggs av tingsrätt i första instans till förvaltningsmyndighet. Betänkandet (SOU 2007:65) har remitterats och bereds inom Justitiedepartementet.

I syfte att renodla och effektivisera verksamheten i Högsta domstolen och Regeringsrätten föreslås i en departementspromemoria (Ds 2008:50) att möjligheterna för de högsta domstolarna att avgöra vissa frågor av enklare karaktär med färre ledamöter än vad som krävs idag ska utökas. Det föreslås också att den obligatoriska avdelningsindelningen i de högsta instanserna ska avskaffas. Departementspromemorian har remitterats och bereds i Justitiedepartementet.

För närvarande saknas karriärvägar för skickliga domare som inte är aktuella för chefsansvar. Regeringen överväger därför att tillskapa befordrade domaranställningar som riktar sig till de domare som utmärker sig för sin yrkesskicklighet och sitt ansvarstagande för kvaliteten i den dömande verksamheten. I det arbetet är det naturligt att också den nuvarande chefsstrukturen inom domstolarna blir föremål för överväganden.

2.4.6 Verkställighet av påföljd

Mål för verksamheten

Verkställigheten av utdömda påföljder spelar en central roll inom kriminalpolitikens område. Målen för verksamheten är att påföljder ska verkställas på ett säkert, humant och effektivt sätt och att antalet återfall i brott ska minska.

Målen för verksamheten ska inte ställas mot varandra utan ses som jämställda och kompletterande. Ett aktivt återfallsförebyggande arbete förutsätter att de dömda avhåller sig från kriminalitet och droger under verkställigheten, att de inte avviker från anstalt eller annan placering och att de regler som gäller för verkställigheten respekteras. Det är självfallet också en förutsättning att varje person behandlas på ett respektfullt sätt.

Inom verksamheten Verkställighet av påföljd verkar Kriminalvården. Den verksamhet som ingår är verkställighet av påföljderna fängelse, skyddstillsyn och villkorlig dom med samhällstjänst samt övervakningen av de villkorligt frigivna och de som står under intensivövervakning med elektronisk kontroll.

En anstaltsstruktur som består av färre och större enheter

Regeringens satsning på fler poliser kan tillsammans med den pågående utredning som syftar till att markera en skärpt syn på allvarigare våldsbrott (dir. 2007:48 och 2008:78) förväntas medföra ett ökat beläggningstryck för kriminalvården. Det är bland annat mot denna bakgrund angeläget att rättsväsendet kan grunda sina bedömningar på väl underbyggda prognoser om framtida kapacitetsbehov. En viktig del i detta är det arbete som rättsväsendets myndigheter på regeringens uppdrag gemensamt bedriver för att samordna och utveckla prognosarbetet.

Regeringens utgångspunkt är att anstaltsstrukturen i framtiden ska bestå av färre och större enheter som medger en flexibel och kostnadseffektiv användning i fråga om säkerhet och beläggning. Utbyggnaden ska genomföras med utgångspunkt i kontinuerliga bedömningar om klienttillströmning.

Verkställigheten ska vara säker, human och effektiv

Att verkställigheten ska vara säker innebär att brott under verkställigheten, vare sig de riktar sig mot allmänheten, kriminalvårdens personal eller andra intagna inte är acceptabelt. Aktiviteter i kriminella nätverk, rymningar och ordningsstörningar i allmänhet ska också förhindras.

Verkställigheten av en påföljd utgör i de flesta fall ett väsentligt intrång i den personliga integriteten. Det är självklart att verkställigheten ska präglas av en human människosyn, god omvårdnad och respekt för den enskildes rättigheter så som integritet och rättssäkerhet. Lika självklart är att den dömda har rätt att underkasta sig de restriktioner som följer av den utdömda påföljden och verkställighetsformen. Kriminella nätverk och aktiviteter inom anstalterna utgör ett hot inte bara mot enskilda individer och grupper utan är också ett angrepp mot rättssystemet som helhet.

Det är nödvändigt att Kriminalvården har effektiva verktyg att motverka kriminella aktiviteter i anstalterna och kan hantera intagna som utgör säkerhetsrisker eller annars har en negativ inverkan på sin närmiljö. För detta krävs ett dynamiskt säkerhetstänkande vilket innebär att personalen genom en tydlig, närvarande och professionell relation till de intagna kan påverka dem samt få kunskap om och förhindra planerade och pågående otillåtna aktiviteter. Anstaltens struktur måste vidare vara sådan att flexibilitet inom systemet möjliggörs. För att förbättra förutsättningarna i detta avseende uppför Kriminalvården nya säkerhetsavdelningar vid anstalterna Saltvik, Hall och Kumla.

Personalens kunskap om klienterna och kontakten med klienterna i den dagliga arbetssituationen är av avgörande betydelse för hur Kriminalvården ska klara av sitt uppdrag. Det är därför av största vikt att personalen har tillräcklig utbildning för sitt uppdrag och en trygg och säker arbetsmiljö. Regeringen följer noga arbetet med säkerhetsfrågor inom Kriminalvården.

Inom ramen för Justitiedepartementets arbete med att se över effektiviteten inom hela rättsväsendet har en särskild utredare fått i uppgift att följa upp Kriminalvårdens arbete med att effektivisera verksamheten samt föreslå ytterligare åtgärder för ökad effektivitet. Utredningen (dir. 2008:19) har i juni 2008 redovisat ett delbetän-

kande (SOU 2008:71) som för närvarande bereds i Regeringskansliet.

Återfallen i brott ska minska

Enligt Kriminalvårdens statistik döms cirka 40 procent av dem som avtjänar fängelsestraff till en ny kriminalvårdspåföljd inom tre år efter frigivningen. Återfallen i brottslig verksamhet måste minska. Grundläggande för det återfallsförebyggande arbetet är en tidig kartläggning av risker, behov och andra förutsättningar som kan knytas till klienterna och en noggrann planering av insatser under verkställigheten. Därmed ges förutsättningar för en rehabilitering som leder till ett laglydigt liv efter avtjänat straff. En fungerande rehabilitering har således även en brottsförebyggande verkan.

Att finna de rätta formerna för att rehabilitera de dömda, med bibehållen trovärdighet i verkställigheten och utan att kraven på samhällsskydd och rättssäkerhet eftersätts, är den kanske allra största utmaningen för framtidens kriminalvård. Även marginella förändringar har stor betydelse såväl ur ett mänskligt som ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Det är därför angeläget att instrumenten för att mäta återfall och studera orsakssamband utvecklas och förfinas.

Ett effektivt återfallsförebyggande arbete ställer krav på ett nära samarbete mellan kriminalvården och socialtjänsten, hälso- och sjukvården och arbetsmarknaden.

Tiden i anstalt eller under övervakning ska vara inriktad på åtgärder som ökar de dömdas förutsättningar att leva ett liv utan kriminalitet och droger efter verkställigheten. Följande områden ska prioriteras i det återfallsförebyggande arbetet.

Individuell verkställighetsplan för alla

Verkställighetstiden ska utformas så att den verkar återfallsförebyggande och de negativa effekterna av en fängelsevistelse motverkas.

Avgörande för ett meningsfullt verkställighetsinnehåll är att de individuella riskerna, behoven och förutsättningarna identifieras i ett tidigt skede. En översiktlig utredning kan inledas redan under häktetiden. Kriminalvården måste se till att det redan från början upprättas en individuell verkställighetsplan för alla klienter. En god kunskap om klienterna på individnivå är en förutsättning för att rehabiliteringen ska lyckas.

Missbruket ska bekämpas

All form av drogmissbruk måste identifieras och bekämpas. För att Kriminalvårdens åtgärder ska kunna bidra till en förändring hos enskilda klienter med målet att de ska leva ett drogfritt liv kan droger inte tolereras under verkställigheten. Regeringen anser att det är angeläget att samverkan mellan kriminalvård, socialtjänst och psykiatri utvecklas och stärks. För att nå resultat i kampen mot missbruket räcker det inte med ambitiösa behandlingsinsatser och effektiva kontrollåtgärder. Det måste också finnas en realistisk plan för utslussningen i samhället. I detta sammanhang bör ett ökat inslag av privata vårdgivare övervägas. För all programverksamhet ska vidare finnas en klar målsättning och former för utvärdering och uppföljning.

Innehållet i verkställigheten ska utvecklas

Verkställighet i anstalt innefattar arbete, utbildning och brotts- och missbruksrelaterade program. Regeringen vill understryka vikten av att Kriminalvården fortsätter sitt arbete med att öka möjligheterna till sysselsättning under verkställigheten. En ordnad sysselsättning under verkställigheten är väsentlig i arbetet med att återanpassa och slussa ut klienterna till ett liv i frihet. Arbetslinjen – som är ett övergripande mål för regeringens politik – ska också omfatta dem som verkställer en påföljd. Det är därför angeläget att arbetsdrift och utbildningsverksamhet blir föremål för fortsatt prioritering och utveckling, bland annat genom en förstärkt och utvecklad samverkan mellan Kriminalvården och Arbetsförmedlingen.

Regeringen har genom ett särskilt åtgärds paket möjliggjort för fängelsedömda att ta del av flera arbetsmarknadsåtgärder när de är under utslussning eller står under övervakning. Möjligheten att komma in på arbetsmarknaden med stöd i form av till exempel nystartsjobb kommer att underlätta för klienterna och motivera dem att ta steget till en återanpassning i samhället. Åtgärds paketet trädde ikraft den 1 juli 2008. Regeringen kommer att noga följa upp satsningen.

Regeringen vill vidare framhålla vikten av att arbetet som syftar till att förbättra situationen för barn med frihetsberövade föräldrar fortsätter.

Verkställigheten i anstalt bör så långt det är möjligt med hänsyn till framför allt säkerhetskraven likna livet i frihet vad gäller vardagliga rutiner m.m. Det är angeläget att varje tillfälle till

utveckling av det personliga ansvarstagandet utnyttjas, exempelvis genom att så kallad självförvaltning används i ökad omfattning.

Frigivningen ska förberedas

En förutsättning för effektivt återfallsförebyggande arbete är att kriminalvårdens klienter kan erbjudas en placering under verkställigheten som motsvarar den enskilde klientens behov.

Ett effektivt återfallsförebyggande arbete i allmänhet och meningsfulla frigivningsförberedelser i synnerhet förutsätter att det finns ett nära och effektivt samarbete såväl mellan Kriminalvården egna verksamhetsgrenar som mellan Kriminalvården och övriga berörda aktörer i samhället. Ett effektivt samarbete mellan kriminalvården och socialtjänsten, hälso- och sjukvården och arbetsmarknaden är nödvändig. Det är först om Kriminalvårdens insatser genom ett sådant samarbete kan fullföljas och följas upp efter verkställighetens slut som de har förutsättningar att vara riktigt verkningsfulla.

De utslussningsåtgärder som Kriminalvården initierar måste vidare följas upp och utvärderas – även på individnivå.

Tillgång till positiva sociala nätverk har stor betydelse under verkställigheten och kan vara avgörande vid frigivningen från ett långt fängelsestraff. Frivilligorganisationer och trossamfund spelar en viktig roll och utför ett värdefullt arbete för att stötta de dömda efter villkorlig frigivning.

Överförande av straffverkställighet

Verkställighet av påföljder för personer som saknar svenskt medborgarskap eller tillräcklig anknytning till Sverige ska i största möjliga utsträckning överföras till andra stater i enlighet med de internationella överenskommelser som finns. Den dömdes förutsättningar för återanpassning i samhället är bäst i hemlandet. Det är viktigt att Kriminalvården har effektiva rutiner för handläggning av dessa ärenden och på ett tidigt stadium identifierar personer vars verkställighet kan överföras.

2.4.7 Reparativ verksamhet**Mål för verksamheten**

Målet för verksamheten reparativ verksamhet är att skadeverkningarna av brott ska minska. Ingen insats är dock viktigare för brottsoffren än att

rättsväsendet lyckas med sina huvuduppgifter: Att utreda brott, gripa misstänkta och döma de skyldiga. En viktig utgångspunkt för arbetet inom detta område är att uppmärksamma brottsoffers särskilda behov. Det är viktigt att brottsoffer får ett gott bemötande och adekvat information genom hela rättskedjan. Alla myndigheter som kommer i kontakt med brottsoffer har ansvar för detta. Det förutsätter god kunskap och återkommande utbildning om brottsoffers reaktioner och utsatta situation. Det är även angeläget att myndigheterna kan samverka kring gemensamma frågor och problem som berör brottsoffer. Det är regeringens ambition att brottsoffer ska kunna känna förtroende för rättsväsendets myndigheter.

Inom verksamheten verkar Brottsoffermyndigheten. Myndighetens uppgift är att främja alla brottsoffers rättigheter, behov och intressen. Brottsoffermyndighetens övergripande roll att uppmärksamma och synliggöra brottsofferfrågor innefattar även att initiera samverkan kring och sprida information om dessa frågor.

Brottsskadeersättning ska ge brottsoffer ekonomisk kompensation i de fall skadestånd inte betalas av den som dömts eller när någon försäkring inte täcker skadan. Ärenden avseende brottsskadeersättning handläggs vid Brottsoffermyndigheten.

Myndigheten administrerar även Brottsofferfonden. Fonden fördelar medel till forskning och brottsofferinriktade projekt. Målsättningen är att få mer kunskap om brottsofferfrågor och att förbättra stödet för brottsoffer.

Brottsoffermyndigheten deltar också i internationellt arbete. I detta arbete finns möjlighet att påverka den internationella utvecklingen på brottsofferområdet och att inhämta kunskaper från andra länder.

Stöd för brottsoffer i rättsprocessen

Rättsprocessen upplevs av många brottsoffer som påfrestande. Rättsväsendets myndigheter måste därför informera brottsoffer om hur rättsprocessen går till och vad som sker i det enskilda ärendet. Brottsoffer ska även kunna få information om var det finns olika stöd- och hjälpinsatser. Den brottsofferportal som Brottsoffermyndigheten skapat är en bra källa till information för brottsoffer. I de fall som en anmälan om brott inte leder till åtal måste

brottsoffret ges tydlig och förståelig information om detta.

Det är av central betydelse att brottsoffer känner sådant förtroende för rättsväsendet att de också anmäler att de utsatts för brott. Det är också av stor vikt att brott utreds, även när gärningsmannen är under 15 år. Att brott inte utreds innebär bland annat att brottsoffer kan få svårt att få ersättning. Brottsoffer ska inte behandlas sämre för att gärningsmannen inte är straffmyndig. Regeringen har tillsatt en utredning som ska se över de särskilda regler som gäller vid utredning om brott då den misstänkte är under 15 år vid tidpunkten för brottet (dir. 2007:16). Utredningen ska lämna ett betänkande senast den 30 november 2008.

Det finns anledning att utreda hur man kan skapa bättre rutiner för att brottsoffer ska kunna få tilldömda skadestånd. Det är angeläget att dels en skadeståndsskyldig på ett enkelt sätt ska kunna göra rätt för sig, dels att en målsägande ska kunna få ett utdömt skadestånd utan att själv behöva vara tvungen att agera eller tvingas att mot sin vilja behöva komma i kontakt med gärningsmannen.

Brottsoffersamverkan

Det är viktigt med samarbete och samverkan mellan myndigheterna men även mellan myndigheter och de ideella krafterna i frågor som rör brottsoffer. Brottsoffersamverkan ska bedrivas på lokal och central nivå. Det finns flera exempel på väl fungerande samverkan mellan olika myndigheter. Ett exempel på konkret brottsoffer-samverkan är Stödcentrum för unga brottsoffer där polis och socialtjänst samarbetar för att stötta unga människor som drabbats av brott. Det är en verksamhet som nu spridits till ett flertal orter i landet. Ett annat exempel på brottsoffer-samverkan är de verksamheter med barnahus som nu finns på flera orter runt om i landet. I barnahusen samverkar socialtjänsten, polisen, åklagarna, rättsläkarna samt hälso- och sjukvården. Ett ytterligare exempel på samverkan är den verksamhet som finns vid landets domstolar med vittnesstödjare för brottsoffer och vittnen i samband med förhandlingar. I denna verksamhet samverkar Brottsoffermyndigheten, Domstolsverket och många ideella organisationer.

Runt om i landet bedrivs även andra lokala brottsofferstödande verksamheter. Regeringen anser att det är viktigt att synliggöra och stödja ideella insatser som utgör ett värdefullt tillskott och komplement till myndigheternas arbete. Det finns många ideella föreningar som genom sin verksamhet tar emot samtal och möter människor som drabbats av brott.

2.5 Resultatbedömning

2.5.1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Brottsutvecklingen

År 2007 anmäldes omkring 1 300 000 brott i Sverige. Jämfört med föregående år är det en ökning med drygt 80 000 brott. Närmare 20 000 fler bedrägerier och andra oredlighetsbrott anmäldes 2007 jämfört med 2006. Drygt 200 000 brott, vilket motsvarar 15 procent av samtliga anmälda brott, var brott mot specialstraffrättsliga författningar. Jämfört med föregående år har antalet sådana brott ökat med nästan 16 000 brott.

Utvecklingen när det gäller brott mot person är fortfarande mycket oroande. Drygt 212 000 anmälda brott avser brott mot person såsom misshandel, olaga hot eller sexualbrott. Jämfört med 2003 har exempelvis antalet anmälda misshandelsbrott ökat med drygt 25 procent och antalet anmälda våldtäkter med 85 procent. Även om ökningen av de anmälda våldsbrotten i viss utsträckning påverkas av ny eller utvidgad lagstiftning, exempelvis avseende våldtäktsbegreppet, och även av åtgärder för att öka anmälningsbenägenheten, måste denna negativa utveckling brytas. Antalet anmälda rån har under de senaste fem åren, med undantag för 2005, legat relativt konstant.

Tabell 2.4 Anmälda våldsbrott åren 2003–2007

År	Misshandel	Våldtäkt	Rån
2003	65 177	2 565	8 575
2004	67 089	2 631	8 590
2005	72 645	3 787	9 398
2006	77 019	4 208	8 584
2007	82 262	4 749	8 673

Källa: Officiell Kriminalstatistik för respektive år.

Förutom uppgifter om brott som kommit till polisens kännedom och som redovisas i den officiella kriminalstatistiken är så kallade offer- eller trygghetsundersökningar, där medborgarna tillfrågas om utsatthet för brott, av stort värde för att bedöma brottsutvecklingen.

Brottsförebyggande rådet har i uppdrag att årligen genomföra en omfattande nationell trygghets- och brottsofferundersökning. Resultat från de två första mätningarna visar att 3,4 procent av de tillfrågade männen i åldern 16 till 79 år och 1,9 procent av kvinnorna uppgav att de utsatts för någon form av fysiskt våld under 2005/2006. Bland männen som utsatts för våld uppgav en tredjedel att gärningsmannen var bekant eller närstående. Bland kvinnorna är motsvarande andel drygt 70 procent.

Utvecklingen av rättsväsendets resursförbrukning 2005–2007

Tabell 2.5 Kostnadsutvecklingen 2005–2007

Miljoner kronor

	2005	2006	2007
Verksamhetens kostnader	26 155	28 086	30 164
Transferringar	1 431	1 455	1 591
Summa kostnader	27 586	29 541	31 755

I tabellen redovisas kostnadsutvecklingen för utgiftsområdet. De belopp som redovisas är summan av de kostnader som rättsväsendets myndigheter har redovisat i sina årsredovisningar. För Säkerhetspolisen har anslagsutfall enligt Årsredovisningen för staten använts.

Rättsväsendets kostnader ökade med 7,5 procent 2007.

Kompetensförsörjningen inom rättsväsendet

Resultat

Antalet anställda inom rättsväsendets myndigheter har ökat med cirka 2 170 personer under 2007.

Tabell 2.6 Antal anställda 2005–2007 fördelat på kvinnor, män och samtliga

År	Kvinnor	Män	Samtliga
2005	17 806	23 613	41 419
2006	18 426	23 411	41 837
2007	19 799	24 210	44 009

Källa: Rikspolisstyrelsen, Sveriges Domstolar, Kriminalvården, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten och Rättsmedicinalverket. I tabellen ingår nämnda myndigheter. Rikspolisstyrelsen avser polisorganisationen.

Rättsväsendets myndigheter arbetar kontinuerligt med kompetensförsörjning i syfte att säkerställa att det finns tillgång till rätt kompetens för att nå verksamhetens mål och att tillgodose dess behov på både kort och lång sikt.

Under 2007 har fokus bland annat legat på att utveckla ledarskapet, öka andelen kvinnor som är chefer, stimulera till ökad friskvård och se till att hålla fortsatt låg sjukfrånvaro samt att öka antalet medarbetare med annan etnisk bakgrund än svensk.

Satsningar på att utveckla chefs- och ledarskapet fortsätter under de närmaste åren och syftar till att skapa bättre förutsättningar att bedriva en effektiv verksamhet. Chefsrekrytering och utveckling har skett genom direkta chefsutvecklingsprogram och individuella utbildningsplaner för nytillsatta chefer men även genom utbildningsprogram där syftet är att identifiera och utveckla potentiella chefer.

Myndigheterna har visat stort engagemang i arbetsmiljöfrågor och genomfört olika aktiviteter för att öka hälsan. Resultatet har lett till fortsatt låg sjukfrånvaro. Sjukfrånvaron för kvinnor är fortfarande högre än för männen. Arbetet pågår för att närmare undersöka orsakerna till detta.

Tabell 2.7 Andel sjukfrånvaro i förhållande till tillgänglig arbetstid 2005–2007 fördelat på kvinnor, män och samtliga

År	Kvinnor	Män	Samtliga
2005	6,4 %	3,7 %	4,8 %
2006	6,2 %	3,5 %	4,7 %
2007	5,7 %	3,2 %	4,3 %

Källa: Arbetsgivarverket. I tabellen ingår polisorganisationen, Sveriges Domstolar, Kriminalvården, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten och Rättsmedicinalverket.

För att öka andelen kvinnor i ledningskompetens har särskilda inspirationsdagar och mentorprogram anordnats. Inom myndigheterna pågår också löpande utbildningsinsatser om ledarskap i

syfte att inspirera kvinnor att söka chefsbefattningar.

Tabell 2.8 Antal och andel kvinnor i ledningskompetens 2005–2007

År	Antal	Andel
2005	479	22,4 %
2006	512	23,6 %
2007	764	24,3 %

Källa: Arbetsgivarverket. I tabellen ingår polisorganisationen, Sveriges Domstolar, Kriminalvården, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten och Rättsmedicinalverket.

Det bedrivs ett långsiktigt arbete för att öka den etniska och kulturella mångfalden. Några myndigheter har deltagit i projektet Mångfald.nu som har lett till ökad kunskap och insikt om diskriminering och mångfaldens betydelse för verksamheten.

Tabell 2.9 Antal och andel anställda med utländsk bakgrund¹ 2005–2007

År	Antal	Andel
2005	2 637	7,3 %
2006	3 079	7,6 %
2007	3 394	8,1 %

¹ Med utländsk bakgrund avses utrikesfödda samt inrikesfödda med två utrikesfödda föräldrar.

Källa: Rikspolisstyrelsen, Sveriges Domstolar, Åklagarmyndigheten och Kriminalvården. I tabellen ingår nämnda myndigheter. Rikspolisstyrelsen avser polisorganisationen.

Stora krav kommer att ställas på myndigheternas arbete med framtida generationsväxling och på arbetet med att överföra kompetens. Det omställningsarbete som pågår inom polisen har inneburit att cirka 175 personer avgått med pensionsersättning enligt det statliga trygghetsavtalet under 2007.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att rättsväsendets myndigheter har en bra arbetsgivarpolitik och arbetar aktivt med kompetensförsörjning. Det är positivt att myndigheterna ger hög prioritet åt chefs- och ledarskapsutveckling samtidigt som uppmärksamhet riktas mot myndigheternas kompetenskrav och personalens utvecklings- och karriärvägar.

I samband med detta arbete bör dock myndigheterna förbättra sin förmåga att värdera och tillvarata internationella arbetslivserfarenheter

och överväga vilka krav som bör ställas vad gäller sådana erfarenheter i den nationella yrkeskarriären.

Omställningsarbetet vid myndigheterna bör hanteras med varsamhet. Regeringen kommer att fortsätta följa omställningsarbetet och dess konsekvenser.

Det är viktigt att arbetet som bedrivs för att främja jämställdhet vid myndigheterna fortgår. Synen på dessa som jämställda och attraktiva arbetsgivare är beroende av att detta arbete fortsätter. Regeringen vill särskilt understryka vikten av att myndigheterna arbetar målmedvetet för att uppnå en jämnare könsfördelning på ledningsnivå.

Det är tillfredsställande att myndigheternas mångfaldsarbete har resulterat i att andelen anställda med utländsk bakgrund har ökat om än i långsamt tempo. Regeringen vill därför betona vikten av att myndigheterna även fortsättningsvis arbetar aktivt för att öka medvetenheten om diskrimineringsfrågor i organisationen samt för att personalen ska ha en varierad etnisk och kulturell bakgrund.

Inom rättsväsendet pågår ett omfattande arbetsmiljöarbete. Det märks inte minst genom att sjukfrånvaron hålls på en fortsatt låg nivå. Kvinnor har fortfarande högre sjukfrånvaro än män. Det är positivt att det pågår arbete för att undersöka orsakerna till detta. Det är också positivt att myndigheternas arbetsmiljöarbete inte bara fokuserar på minskad sjukfrånvaro utan även på andra närliggande frågor som är viktiga för ett framgångsrikt arbete, däribland utbildning av chefer i arbetsmiljöfrågor och en allmän ökning av kompetensen vid myndigheterna.

Regeringen vill understryka att det är angeläget att rättsväsendets myndigheter – trots ett tillfredsställande resultat – fortsätter ge hög prioritet åt arbetet med kompetensförsörjningen.

2.5.2 Brottsförebyggande arbete

Allmänt om verksamheten och måluppfyllelsen

De myndigheter som bidrar till måluppfyllelsen är polisen, Säkerhetspolisen, Ekobrottsmyndigheten, Brottsförebyggande rådet, Kriminalvården, Kustbevakningen och Tullverket.

Måluppfyllelse

Målet för verksamhetsområdet Brottsförebyggande arbete var under 2007 att antalet brott ska minska och att antalet brottsoffer därmed ska bli färre. Regeringen anser att målet inte har uppnåtts. Bedömningen grundar sig framför allt på det faktum att antalet anmälda våldsbrott fortsätter att öka.

Rikspolisstyrelsen anser att polisorganisationen inte uppnått målet. Förutom det ökande antalet anmälda våldsbrott pekar de också på att den brottslighet som polisen ägnar särskild uppmärksamhet åt (misshandel utomhus, inbrottsstöld i bostad och skadegörelsebrott) har ökat.

Rikspolisstyrelsen menar ändå att det brottsförebyggande arbetet har utvecklats i en positiv riktning. Bland annat har polisens insatser mot trafik- och narkotikabrottslighet ökat.

Säkerhetspolisen, Ekobrottsmyndigheten, Brottsförebyggande rådet, Kustbevakningen och Tullverket anser att de har uppfyllt målet.

Verksamhetens resultat

Resursförbrukning

Tabell 2.10 Kostnadsutvecklingen 2005–2007

Miljoner kronor

	2005	2006	2007
Verksamhetens kostnader	7 275	5 909	6 268

Källa: Årsredovisningarna för polisen, Ekobrottsmyndigheten och Brottsförebyggande rådet. Anslagsutfall för Säkerhetspolisen enligt Årsredovisning för staten.

Polisens resursinsats 2007 jämfört med föregående år visar att andelen resurstid som läggs på planlagda insatser i samverkan med andra aktörer ökade från 14 till 25 procent av all resurstid för planlagda insatser.

Ekobrottsmyndighetens nedlagda tid på brottsförebyggande arbete ökade med elva procent jämfört med föregående år.

Metodutvecklingsarbete

Metodutvecklingen inom polisorganisationen har fortsatt under 2007. Polisens underrättelsemodell (PUM) är i stora delar införd. Ännu återstår emellertid en del utvecklingsarbete för att modellen ska kunna tillämpas med fullgod kvalitet. Rikspolisstyrelsen betonar särskilt att förmågan att identifiera och analysera orsaker till problem och brott behöver utvecklas.

Polisens verktyg för planlagd operativ polisverksamhet (VPOP) som är ett IT-baserat verksamhetsstöd till PUM har under året börjat användas i allt större omfattning vid polismyndigheterna och Rikskriminalpolisen. VPOP skapar förutsättningar för att dokumentera och följa upp genomförda polisinsatser och kommer på sikt bidra till att öka kunskapen om vilka arbetsmetoder som är effektiva. Skillnaderna mellan myndigheterna när det gäller användande och kunskap är dock fortfarande relativt stor.

Rikspolisstyrelsen och Brottsförebyggande rådet har ett gemensamt uppdrag om våld i offentliga miljöer. Inom ramen för uppdraget har myndigheterna identifierat vilka arbetsmetoder som är lämpliga att ingå i uppdraget samt inlett arbetet med att pröva och utvärdera den så kallade Kronobergsmodellen. Modellen består av flera olika moment som bland annat riktas mot försäljning av alkohol, direktförverkande av alkohol som innehas av ungdomar och kontakt med deras föräldrar och socialtjänst.

Samverkan

Brottsförebyggande arbete är ett av de områden där samverkan är helt avgörande för framgång. Enskilda aktörer kan naturligtvis göra viktiga insatser på egen hand men för att nå uthålliga brottsförebyggande effekter krävs en väl utvecklad samverkan.

Under året har en genomlysning av samverkan mellan kommuner och polisen genomförts. Uppdraget är redovisat som en handlingsplan. Enligt redovisningen ska samverkan ha sin utgångspunkt i tillgänglig information och en gemensam lägesbild, som sedan ligger till grund för strategiska överenskommelser och uppföljning av genomförda åtgärder.

Under hösten 2007 genomförde polismyndigheterna en nationell satsning mot misshandel utomhus. Respektive polismyndighet genomförde åtgärder anpassade till den lokala problem-bilden. Av Rikspolisstyrelsens utvärdering av den nationella satsningen framgår att antalet anmälda misshandelsbrott utomhus minskade med sju procent under den period som insatsen varade.

Samtliga polismyndigheter samverkar med grund- och gymnasieskolor runt om i landet. Formerna för denna samverkan ser olika ut beroende på lokala förhållanden i respektive kommun. De flesta polismyndigheter har regelbundna samverkansmöten med främst social-

tjänsten och skolan. Den sammantagna bedömningen enligt Rikspolisstyrelsen är att samverkan mellan polisen och andra samhällsaktörer håller på att utvecklas.

En framgångsfaktor och ett arbetssätt som används av polismyndigheterna för att försvåra för den organiserade brottsligheten att få fäste är att samverka med kommuner och företag inom respektive geografiskt område.

De tre regionala underrättelsecenter som har inrättats i Stockholm, Västra Götaland och Skåne har under året fortsatt att utveckla sin verksamhet. Syftet är att underlätta samverkan mot organiserad brottslighet i regionen genom underrättelseutbyte mellan olika berörda myndigheter som bland annat polisen, Tullverket, Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten.

Ekobrottsmyndigheten har under 2007 utvecklat och fördjupat samarbetet med ett flertal myndigheter och organisationer, däribland rättsväsendets myndigheter, Skatteverket, de tre storstadskommunerna, näringslivet och arbetslivets organisationer.

Säkerhetspolisens förebyggande arbete

Säkerhetspolisen har under 2007 främst prioriterat verksamhet inom terrorismbekämpning och personskydd. Under året har ett stort antal handläggare, analytiker, utredare och regional personal anställts. Arbetet inom kontraterrorismen har varit inriktat på att minska nyrekrytering till terroristgrupper samt att inhämta kunskap och vidta åtgärder mot de nätverk och individer som finns i Sverige. Det internationella informationsutbytet har även under 2007 varit omfattande. Sammantaget har insatserna på olika sätt bidragit till att minska risken för ett terroristattentat i Sverige eller att vårt land används som bas för planering och finansiering av terrorism i andra länder.

Under 2007 har Säkerhetspolisen vidtagit åtgärder för att stärka samarbetet inom samverkansrådet mot terrorism. En av arbetsgrupperna i rådet har permanentats och består av Säkerhetspolisen, Försvarets radioanstalt och den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (MUST). Arbetsgruppen har till uppgift att ta fram gemensamma hotbilder vad gäller hot från terrorismen mot Sverige och svenska intressen. Avsikten är att samarbetet i denna grupp ska fördjupas ytterligare under 2009.

Internationellt har Säkerhetspolisen fördjupat och etablerat nya kontakter med motsvarande

myndigheter i andra länder, bland annat genom de sambandsmän som Säkerhetspolisen placerat i Rom, Berlin, Paris och London. Sådant internationellt samarbete är också av värde för övrig verksamhet inom Säkerhetspolisen.

Inom personskyddsverksamheten har insatserna under det gångna året lett till att den faktiska och upplevda tryggheten hos skyddspersonerna stärkts. Detta har skett genom behovsanpassade säkerhetsåtgärder som inkluderar allt från ett säkerhetssamtal till fullt livvaktsskydd. Några allvarigare incidenter har inte inträffat under året.

Våren 2007 avslutades ett omfattande översynsarbete av personskyddsverksamhetens arbetsmetoder. Syftet med arbetet var att skapa ett bättre och mer kostnadseffektivt skydd. I översynen har Säkerhetspolisen inventerat och utvecklat befintliga arbetssätt samt även tagit fram vissa nya arbetsmetoder. Metodutvecklingen när det gäller såväl att stärka skyddet som att effektivisera resursutnyttjandet kommer att fortsätta under kommande år.

Förebyggande arbete mot ekonomisk brottslighet

I Ekobrottsmyndighetens omvärlds- och hotbildsanalys för 2007 identifieras fyra områden där förebyggande insatser är särskilt angelägna: brottslighet på finansmarknaderna, den svarta sektorn, grov blandbrottslighet och bekämpning av penningtvätt samt åtgärder för att spåra, förverka och återföra utbyte av brott.

Ekobrottsmyndigheten fortsatte under 2007 att utveckla sitt brottsförebyggande arbete. Bland annat har åtgärder riktats till ungdomar som är i riskzonen för svartarbete och organiserad brottslighet.

För att förhindra möjligheten att skapa stora ekonomiska vinster genom brott har Ekobrottsmyndigheten inrättat en brottsutbytesenhet för att i större utsträckning kunna spåra, förverka och återföra brottsvinster.

Under året fortsatte satsningen på kriminalunderrättelsetjänsten genom att den förstärktes med underrättelseanalytiker. Ökad kunskap om den ekonomiska brottsligheten, om dem som begår brott och hur de samverkar med varandra är centralt för det brottsförebyggande arbetet.

Utvecklingen av de lokala brottsförebyggande råden

Under de senaste tio åren har allt fler kommuner inrättat lokala brottsförebyggande råd eller motsvarande. I slutet av 2007 fanns uppgifter om cirka 300 lokala brottsförebyggande råd i Sverige.

Verksamheten vid de lokala brottsförebyggande råden fungerar många gånger mycket bra, exempelvis vad gäller gemensamma strategier mot brott och otrygghet och informationsspridning. Brottsförebyggande rådet har emellertid konstaterat att det finns stora skillnader i hur de lokala råden är organiserade och arbetar. För att nå framgångsrika brottsförebyggande resultat är det viktigt att de lokala brottsförebyggande råden består av ledamöter med beslutsbefogenhet, att rollfördelningen är tydlig, att de arbetar strukturerat och att löpande utvärderingar och uppföljningar sker. Det är särskilt viktigt att polisen medverkar i de lokala råden.

För att på ett bättre sätt stärka arbetet i de lokala brottsförebyggande råden ska Brottsförebyggande rådet sprida forskningsbaserad kunskap. Vidare ska Brottsförebyggande rådet underlätta samverkan mellan polisen och kommunerna. Det är sammanfattningsvis av största vikt att man på lokal nivå har all nödvändig kunskap man behöver för att utifrån sina lokala förutsättningar förebygga brott och otrygghet.

Effekter

Enligt Brottsförebyggande rådets statistik har antalet anmälda brott ökat med drygt sju procent jämfört med 2006 vilket är det högsta antal som registrerats sedan statistiken började föras. En stor del av ökningen utgörs av ett ökat antal anmälda skadegörelse- och bedrägeribrott, som tillsammans står för närmare två tredjedelar av ökningen.

Under 2007 har polisen fortsatt de senaste årens satsningar mot narkotika- och trafikbrott och antalet anmälda brott enligt polisens resultatstatistik ökade med 42 procent. Denna ökning förklaras huvudsakligen av polisens och Vägverkets övervakning med vägkameror.

Resultatet av polisens åtgärder mot narkotikabrottsligheten har enligt samma statistik lett till en ökning av de anmälda brotten med sju procent.

Antalet utförda alkoholutandningsprov (LAU-prov) ökade med sex procent jämfört med föregående år och uppgick 2007 till 2,5

miljoner. Andelen positiva alkoholutandningsprov har dock minskat något 2007 jämfört med föregående år.

Under 2007 analyserade Rättsmedicinalverket elva procent fler blodprover som tagits efter ingripande av polisen jämfört med 2006. Ungefär 82 procent av alla prover innehöll någon form av narkotika eller läkemedel. Det är ungefär samma andel positiva prover som 2006.

Tullverkets brottsförebyggande arbete har fått ökad betydelse under året. Tyngdpunkten i det förebyggande arbetet har varit att öka, utveckla och fördjupa samarbetet med näringslivet i syfte att förhindra tullrelaterad brottslighet. Antalet beslag av narkotika har ökat under 2007 delvis beroende på att post- och kurirtrafiken prioriterats vilket lett till många små beslag. Mängden beslagtagna narkotika har dock minskat både jämfört med 2006 och 2005. Detta beror på att antalet beslag av större partier var färre under 2007.

För att öka antalet förelägganden om ordningsbot för sjötrafikförseelser har Kustbevakningen fortsatt att använda speciella insatsgrupper inom sjötrafikövervakningen. Resultatet av detta har inneburit att antalet förelägganden ökat jämfört med föregående år. Kustbevakningens satsning på att organisera speciella insatsgrupper under sommarmånaderna för att bekämpa sjötrafikbrott har också givit goda resultat. Den sistnämnda satsningen kan komma att underlätta myndighetens framtida uppgifter att bekämpa ratt- och sjöfylleribrott.

Från och med 1 juli 2008 har Kustbevakningens och Tullverkets möjligheter att ingripa mot sjö- och rattfylleri ökat. Tjänstemän från båda myndigheterna har getts möjligheter att ta alkoholutandningsprov och göra ögonundersökningar för att förhindra, upptäcka och utreda sjö- och rattfylleribrott. Tullverket och Kustbevakningen ges också befogenhet att inleda förundersökning om rattfylleribrott och Kustbevakningen om sjöfylleribrott.

Analys och slutsatser

Regeringens satsning på 20 000 poliser 2010 är ett viktigt led i att stärka polisens förmåga att förebygga och utreda brott. Personaltillskotten till polisen under de närmaste åren ska därför om-sättas i konkreta resultatförbättringar i verksamheten.

Den ökande våldsbrottsligheten innebär otrygghet och ett stort lidande för många människor. Regeringen kommer noga att följa polisens arbete med att minska våldsbrottsligheten.

En synlig och effektiv polis i hela landet är en förutsättning för att fler brott ska förebyggas och för att öka människors trygghet. Regeringen noterar polisens arbete med att öka synligheten genom det inom polisen uppsatta målet att femtio procent av resurstiden ska bedrivas i yttre tjänst senast vid utgången av 2010.

Ytterligare åtgärder behöver vidtas för att kraftsamla mot den grova organiserade brottsligheten. Regeringen har i juli 2008 gett Rikspolisstyrelsen och övriga berörda myndigheter i uppdrag att säkerställa en effektiv och utställig verksamhet för bekämpning av den grova organiserade brottsligheten. I uppdraget ingår bland annat att inrätta särskilda aktionsgrupper vid åtta polismyndigheter och Rikskriminalpolisen, etablera permanenta regionala underrättelsecenter på åtta platser i landet och säkerställa en bred myndighetsrepresentation i Operativa rådet (dnr Ju2008/5776/PO). En delredovisning av hur arbetet fortskrider ska lämnas senast den 15 januari 2009. Uppdraget ska slutredovisas senast den 30 juni 2009.

För att nå framgång i det brottsförebyggande arbetet krävs en väl utvecklad samverkan mellan berörda myndigheter. Regeringen anser det nödvändigt att myndigheterna utvecklar fungerande samverkansformer och undanröjer hinder för ett effektivt resursutnyttjande. Det är vidare viktigt att de åtgärder som rättsväsendets myndigheter och andra vidtar för att minska brottsligheten och öka tryggheten bygger på kunskap och beprövad erfarenhet.

Säkerhetspolisens förebyggande arbete

Utvecklingen i omvärlden efter terroristattentaten i USA i september 2001 och de attentat som skett därefter, inte minst i Europa, har inneburit stora påfrestningar för Säkerhetspolisens verksamhet. Inom såväl EU som FN har det förändrade säkerhetsläget lett fram till en rad beslut och överenskommelser som understryker vikten av en internationell kraftsamling mot terrorism.

Risken för direkta attentat finns inte enbart i länder med stridande trupper i Mellanöstern, som till exempel USA och Storbritannien. Flera händelser i vårt närområde, men också i Sverige, visar att även länder i Norden är en potentiell måltavla. Det finns också sedan länge interna-

tionella terroristnätverk med tydliga förgreningar in i vårt land. Detta understryker vikten av att Säkerhetspolisen fortsätter utveckla sin förmåga att förebygga, ingripa mot och hantera konsekvenserna av terroristattentat och andra säkerhetshot.

På personskyddsområdet har Säkerhetspolisens egen översyn medfört nya arbetsmetoder och därmed i förlängningen ett stärkt skydd och ett effektivare resursutnyttjande. Enligt regeringens uppfattning bör arbetet med att finna nya resurseffektiva arbetsmetoder inom personskyddet fortsätta.

Regeringen kan därutöver konstatera att Säkerhetspolisen står inför fortsatt stora utmaningar även på områden som kontrapionage och författningsskydd. Vidare har regeringen i juli 2008 gett Säkerhetspolisen ett nationellt huvudansvar för att förebygga, kartlägga och motverka den grova organiserade brottslighetens otillåtna påverkan på politiker, myndighetsföreträdare och journalister. Säkerhetspolisens kompetens på detta område är av stort värde när det gäller till exempel hotbildsanalyser, rådgivning och stöd till andra aktörer i frågor om skydd och säkerhet samt inom det långsiktiga underrättelsearbetet.

2.5.3 Utredning och lagföring

Allmänt om verksamheten och måluppfyllelsen

De som bidrar till måluppfyllelsen är polisen, Säkerhetspolisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Rättsmedicinalverket, Tullverket, Skatteverket (skattebrottsenheterna), Kustbevakningen och Kriminalvården.

Domstolarnas handläggning av brottmål, som är en del i rättskedjan, ingår i verksamhetsområdet Dömande verksamhet. Regeringens analys och slutsatser av domstolarnas resultat redovisas i avsnitt 2.5.4 Dömande verksamhet.

Säkerhetspolisens verksamhet, som även omfattar brottsutredning, redovisas i avsnitt 2.5.2 Brottsförebyggande arbete.

Måluppfyllelse

Målet för verksamhetsområdet Utredning och lagföring var under 2007 att brottsuppklaringen ska öka och att verksamheten ska bedrivas med högt ställda krav på rättssäkerhet, kvalitet och effektivitet.

Regeringens bedömning är att målet för verksamhetsområdet inte har uppfyllts. Under 2007 ökade myndigheterna antalet uppklarade och lagförda brott jämfört med 2006. Däremot ökade inflödet av ärenden ännu mer, vilket ledde till att andelen uppklarade och lagförda brott minskade. Myndigheterna har dock utvecklat sina verksamheter på ett sätt som bedöms ha förbättrat brottsutredningarnas kvalitet.

Verksamhetens resultat

Resursinsatsen ökade

Tabell 2.11 Kostnadsutvecklingen 2005–2007

Miljoner kronor			
	2005	2006	2007
Verksamhetskostnader	8 892	11 264	12 160

Källa: Årsredovisningarna för Polisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Kriminalvården.

Samtliga myndigheter som redovisas inom verksamhetsområdet ökade sina verksamhetskostnader under 2007. Sammantaget ökade verksamhetskostnaderna med 896 miljoner kronor, vilket motsvarar en ökning med åtta procent. Polisens kostnader inom verksamhetsområdet ökade under 2007 med drygt 700 miljoner kronor. Åklagarmyndighetens kostnader uppgick till närmare 988 miljoner kronor, vilket var en ökning med nära 83 miljoner kronor. Ekobrottsmyndighetens kostnader var närmare 316 miljoner kronor, vilket motsvarar en ökning med nära 38 miljoner kronor. Kostnaderna för Kriminalvårdens häktesverksamhet ökade något under 2007 till drygt 1 370 miljoner kronor.

En fortsatt ökning av antalet anmälda våldsbrott har medfört att 37 procent av polisens samtliga utredningstimmar användes för att utreda våldsbrott, trots att dessa endast utgjorde cirka tio procent av antalet inkomna ärenden.

Åklagarmyndigheten har liksom tidigare år använt stora resurser för att bekämpa vålds- och narkotikabrott, ekonomisk brottslighet och miljöbrottslighet. Av samtliga avslutade brottmålsärenden avsåg sammanlagt 27 procent dessa brottstyper. Samtidigt gick 55 procent av Åklagarmyndighetens kostnader till att bekämpa dessa brottstyper.

Under 2007 använde Ekobrottsmyndigheten cirka tio procent av sina resurser för utredning och lagföring av de nära 2 000 mängdbrottsärendena. Återstående 90 procent av resurserna

användes för handläggning av de drygt 2 000 kvalificerade ärendena.

Ärendeinflödet fortsätter öka

Antalet brott som anmäldes till polis, tull och åklagare ökade under 2007. Ökningen berodde till största delen på fler anmälda skadegörelse- och bedrägeribrott. En stor del av dessa ärenden härrör från Försäkringskassans insatser mot bidragsbrott samt Storstockholms lokaltrafiks införande av nolltolerans mot klotter. Därutöver ökade framför allt anmälningarna av våldsbrott.

Polisen ökade under 2007 det sammanlagda antalet ärenden som redovisades till åklagare. Även antalet personupplärade brott (*personupplärning* innebär att åtal väckts, strafföreläggande utfärdats eller åtalsunderlåtelse meddelats) och antalet utfärdade förelägganden om ordningsbot och förenklade utredningar redovisade till åklagare ökade. Polisens ärendebalans, det vill säga ärenden under handläggning, ökade med 15 procent. Antalet bearbetade ärenden ökade i paritet med inkomna ärenden.

Till Åklagarmyndigheten inkom drygt 197 000 ärenden under 2007. På grund av ändrade registreringsprinciper hos Åklagarmyndigheten är det svårt att jämföra verksamhetsstatistik från 2007 med tidigare år. Åklagarmyndighetens beräkningar visar dock att ärendeinflödet ökade med minst fyra procent jämfört med föregående år. Antalet avslutade ärenden ökade med minst 2,5 procent. Den totala ärendebalansen ökade med elva procent till drygt 77 000 ärenden. Balansen fördelar sig på ärenden där förundersökning pågår, ärenden där åklagaren ska fatta beslut i åtalsfrågan och ärenden vid domstol för avgörande. Under året ökade balansen av ärenden där förundersökning pågår och ärenden hos domstol, medan balansen avseende åklagarbeslut låg kvar på samma nivå som föregående år.

Antalet inkomna ärenden till Ekobrottsmyndigheten minskade med en procent och antalet avslutade ärenden minskade med tolv procent jämfört med föregående år. Under året sjönk Ekobrottsmyndighetens interna ärendebalans, det vill säga ärenden som är under handläggning inom myndigheten, med nio procent. Ekobrottsmyndighetens totala ärendebalans som inkluderar domstolsbalansen ökade med 28 procent.

Måltillströmningen av brottmål till tingsrätterna ökade med drygt sex procent under 2007 (se avsnitt 2.5.4 Dömande verksamhet).

Tabell 2.12 Inkomna brottsärenden

	2005	2006	2007
Polisen	1 171 856	1 151 473	1 314 308
Åklagarmyndigheten	187 327	197 088	197 267 ¹
Ekobrottsmyndigheten	4 130	4 186	4 160

¹ Åklagarmyndigheten införde ett nytt ärendehanteringssystem 2007 varför uppgifterna i tabellen inte är jämförbara mellan åren.
Källa: Myndigheternas årsredovisningar.

Genomströmningstider

Genomströmningstiden för ärenden hos polisen, som mäts från anmälningdagen till dess att ärendet har avslutats hos polisen, minskade under 2007 för de flesta brottskategorier.

Vid Åklagarmyndigheten ökade genomströmningstiden från inkommen anmälan till beslut. Detta berodde enligt Åklagarmyndigheten på det ökade ärendeinflödet och den höga arbetsbelastningen på åklagarna.

Vid Ekobrottsmyndigheten minskade genomströmningstiderna från 426 till 283 dagar. Minskningen beror framför allt på den avarbetning av gamla ärenden som avslutades under 2006 och på förbättrade arbetsrutiner.

Det bör i sammanhanget framhållas att de av Ekobrottsmyndigheten och Åklagarmyndigheten redovisade siffrorna inte är jämförbara med varandra.

Tingsrätternas genomströmningstider för att avgöra 75 procent av brottmålen uppgick till sex månader, vilket är en ökning med 0,4 månader jämfört med 2006 (se avsnitt 2.5.4 Dömande verksamhet).

Kriminalvården har genom ett utökat antal anstaltsplatser och förbättrade placeringsrutiner, minskat antalet klienter som avvaktar anstaltsplacering i häkte, och därmed ökat tillgängligheten på häktesplatser.

Tabell 2.13 Genomströmningstider

Antal dagar

	2005	2006	2007
Medelvärde			
Polisen	41	45	43
Åklagarmyndigheten	111	113	128
Ekobrottsmyndigheten	440	426	283

Källa: Myndigheternas årsredovisningar.

Utredningsstödet blir allt viktigare

Den kriminaltekniska verksamhetens betydelse för det brottsutredande arbetet blir allt större. Detta märks bland annat genom en fortsatt ökad

efterfrågan på tjänster från Statens kriminaltekniska laboratorium (SKL).

Under 2007 utförde SKL drygt 72 000 uppdragsärenden åt rättsväsendet, vilket är drygt nio procent fler än 2006. Samtidigt kortades handläggningstiderna för DNA-undersökningar ytterligare.

Rättsmedicinalverket har under 2007 haft ett fortsatt ökat ärendeflöde när det gäller ärenden om drograttfylleri och narkotikabruk.

Under 2006 infördes en ny ordning för utfärdande av rättsintyg som innebär att Rättsmedicinalverket har huvudansvaret för utfärdande av rättsintyg, det vill säga intyg efter kroppsundersökning av levande person eller yttranden över utdrag ur patientjournal. Detta har bidragit till att antalet utfärdade intyg ökade till 6 500 under 2007, vilket motsvarar en ökning med 13 procent.

Uppklaring och lagföring

Den totala uppklaringsprocenten, som innefattar personuppklarade och tekniskt uppklarade brott, minskade under 2007 med en procentenhet jämfört med 2006 och är nu 33 procent. Personuppklaringsprocenten uppgick till 16 procent, vilket var en minskning med två procentenheter jämfört med föregående år. Detta innebär att den positiva utvecklingen från 2006, då framförallt andelen personuppklarade brott ökade, nu avstannat. Antalet av polis utfärdade förelägganden om ordningsbot under 2007 uppgick till drygt 345 000, vilket var en ökning med drygt elva procent.

Åklagarmyndigheten ökade lagföringen av antalet misstänkta personer med fyra procent till närmare 127 500. Även antalet brottsmisstankar som lett till lagföring ökade.

Vid Ekobrottsmyndigheten ökade antalet lagförda personer med cirka en procent, medan antalet lagförda ärenden minskade med 1,5 procent.

Tabell 2.14 Uppklaring

	2005	2006	2007
Uppklaringsprocent	32	34	33
Personuppklaringsprocent	16	18	16
Ordningsbot (antal)	299 675	310 347	345 427

Källa: Brottsförebyggande rådet.

Brottsutredningarnas kvalitet förbättrades

Rikspolisstyrelsens och polismyndigheternas arbete med att införa Polisens nationella utredningskoncept och Polisens underrättelsemodell fortsatte under 2007. Utöver detta pågår ett arbete vid Rikspolisstyrelsen med att ta fram nationella strategier för bekämpning av brott i nära relationer och brottsofferarbete.

En viktig del i Åklagarmyndighetens kvalitetsarbete är verksamheten vid utvecklingscentrumen som inrättades 2005. Under 2007 har det vid utvecklingscentrumen utarbetats en rad rättspromemorior och handböcker till stöd för den operativa åklagarverksamheten. Dessutom har utvecklingscentrumen utövat tillsyn och bedrivit överprövningsverksamhet. Specialiseringen vid åklagarkamrarna fortsatte också under 2007 genom att fler specialiståklagare anställdes.

Ekobrottsmyndigheten har under 2007 fortsatt att utveckla sina arbetsrutiner. Med stöd av utarbetade handböcker för mängd- och projektärenden har utredningsmetoderna effektiviserats och gjorts mer enhetliga.

För att bland annat förebygga allvarliga incidenter och förhindra rymningar och fritagningar har Kriminalvårdens samarbete med polismyndigheterna och Rikskriminalpolisen utvecklats och förbättrats.

Analys och slutsatser

Arbetsbelastningen på rättsväsendets myndigheter är hög. Inflödet av ärenden har ökat markant under de senaste åren.

Under 2007 ökade antalet uppklarade och lagförda brott jämfört med 2006. Däremot ökade inflödet av ärenden ännu mer, vilket ledde till att andelen uppklarade och lagförda brott minskade. Myndigheternas verksamhetsresultat visar även att ärendebalanserna, det vill säga ärenden under handläggning, ökade under 2007. Denna utveckling är inte acceptabel och myndigheterna måste fortsätta sitt arbete för att uppnå en varaktigt högre brottsuppklaring och lagföring.

Den totala genomströmningstiden från det att anmälan kommer in till dess att dom meddelas är fortfarande för lång och ökade i vissa delar av rättskedjan under 2007. De brottsutredande myndigheternas alltför långa handläggningstider har också nyligen kritiserats av Justitieombudsmannen (beslut 2008-06-23, dnr. 2672-2008).

Inte minst ur ett brottsoffersperspektiv är det angeläget att genomströmningstiderna kortas.

Regeringen vill understryka vikten av att alla myndigheter inom rättsväsendet samverkar för att uppnå en så effektiv samlad verksamhet som möjligt.

För att förbättra kvaliteten och effektiviteten i brottsutredningsverksamheten bedriver myndigheterna omfattande och ambitiösa utvecklingsarbeten, vilket enligt regeringens mening är angeläget och nödvändigt. Regeringen vill betona vikten av att utvecklingsverksamheten ges en sådan inriktning att nedlagda resurser kommer myndigheternas kärnverksamhet till godo och att arbetet avspeglar sig i tydliga resultatförbättringar.

2.5.4 Dömande verksamhet

Allmänt om verksamheten och måluppfyllelsen

Det övergripande målet för Sveriges Domstolar är att avgöra mål och ärenden på ett rättssäkert och effektivt sätt. Från och med verksamhetsåret 2007 gäller en ny struktur för domstolarnas verksamhetsmål. Målet är att balanserna och omloppstiderna ska minska väsentligt. För att mäta om målet uppnås används en modell som innebär att mål sätts för hur lång tid i månader som det bör ta att avgöra 75 procent av målen, det vill säga omloppstiden för den 75 percentilen. Under de närmaste åren är inriktningen att huvuddelen (75 procent) av brottmålen i tingsrätterna och hovrätterna inte ska ta längre tid än fem månader att avgöra i respektive instans, att huvuddelen av tvistemålen inte ska ta längre än sju månader att avgöra i respektive instans och att huvuddelen av målen i länsrätterna och kammarrätterna inte ska ta längre tid än sex månader att avgöra i respektive instans. Den nya strukturen innebär även att domstolarna för varje år i samråd med Domstolsverket själva ska sätta sina verksamhetsmål i enlighet med en modell som Domstolsverket fastställer.

Måluppfyllelsen av regeringens mål

Vid en jämförelse med 2006 förbättrade såväl tingsrätterna som hovrätterna omloppstiden för avgjorda tvistemål medan en försämring skedde för avgjorda brottmål. Vid länsrätterna har omloppstiden för avgjorda mål försämrats medan omloppstiden vid kammarrätterna i stort sett var

densamma som under 2006. Inget av domstolslagen uppnådde regeringens verksamhetsmål avseende omloppstider under 2007.

Den huvudsakliga anledningen till att domstolarnas omloppstider generellt sett är högre än regeringens verksamhetsmål är den bekymmersamma balanssituationen i domstolarna. När balanser byggs upp försämrar målstockens åldersstruktur, vilket leder till längre omloppstider. Målökningar, målens svårighetsgrad och målstockens sammansättning utgör också faktorer som påverkar domstolarnas förutsättningar att uppnå verksamhetsmålen. Möjlighet att med korta ledtider rekrytera personal utgör en viktig faktor för att uppnå en god måluppfyllelse liksom låga sjuktal, få vakanser och en väl fungerande organisation och ledning.

Domstolsverket och de enskilda domstolarna har under 2007 fortsatt arbetet med att få ner balanserna. Det har bland annat gjorts genom en förtida generationsväxling av personalen genom dubblering av anställda under viss tid. Andra åtgärder har varit att skapa en förstärkningsstyrka samt att tillfälligt anställa förstärkningspersonal, som föredraganden, notarier, beredningsjurister och domstolssekreterare.

Måluppfyllelsen av domstolarnas egna mål

Till skillnad från tidigare år satte varje enskild domstol för 2007, i enlighet med den mallstruktur för verksamhetsmål som Domstolsverket fastställer, egna verksamhetsmål för medianomloppstiden, omloppstiden för 75 percentilen och antalet avgjorda mål för flera olika målkategorier. Det primära syftet med de egna satta verksamhetsmålen är att de ska vara ett redskap för domstolarnas interna styrning.

Resursinsatsen

Verksamhetsområdet inbegriper både verksamheten inom Sveriges Domstolar och de transferingar och övriga utbetalningar som utgörs av kostnader under anslaget 4:12 *Rättsliga biträden m.m.*

Tabell 2.15 Kostnadsutvecklingen 2005–2007 (exkl. migrationsverksamhet)

Miljoner kronor			
	2005	2006	2007
Verksamhetens kostnader	3 605	3 839	4 108
Transfereringar	1 316	1 326	1 455
Summa kostnader	4 921	5 165	5 563

Källa: Sveriges Domstolars årsredovisning.

Mellan 2005 och 2007 har kostnaderna för verksamheten i löpande priser ökat med cirka 13 procent och uppgick 2007 till ungefär 5,6 miljarder kronor. Ökningen härrör både från verksamheten inom Sveriges Domstolar och från transfereringarna under anslaget 4:12 *Rättsliga biträden m.m.*

Kostnaderna finansieras i princip uteslutande av anslag. Den bidragsfinansierade verksamheten utgörs av arbetsmarknadsåtgärder samt viss verksamhet inom internationellt samarbete.

Under perioden 2005–2007 ökade kostnaderna för verksamheten inom Dömande verksamhet med 14 procent. Verksamhetskostnaderna ökade främst till följd av ökade personalkostnader på grund av omfattande verksamhet för balansavarbetning, samt till följd av regeringens satsning på en tillfällig utökning av notarier under 2006 och 2007. Därutöver förklaras ökningen av ökade lokalkostnader i samband med att äldre lokaler ersatts med modernare och mer ändamålsenliga lokaler.

Under samma period ökade kostnaderna för transfereringar med elva procent och 2007 uppgick dessa till knappt 1,5 miljarder kronor. Ökningen förklaras främst av en ökad tillströmning av brottmål till domstolarna.

Kostnaderna för offentlig försvarare utgjorde 2007 ungefär hälften av anslaget *Rättsliga biträden m.m.* Resterande kostnader under anslaget utgjordes av kostnader för rättshjälp enligt rättshjälplagen, kostnader för målsägandebiträde, förvaltararvoden i konkurser, kostnader för bevisning, tolkar och parter, kostnader för offentligt biträde, samt kostnader för särskild företrädare för barn, god man, rådgivning, ersättningsgaranti för bodelningsförrättare samt bouppteckningsförrättare och likvidator.

Verksamhetens resultat

Inkomna, avgjorda och balanserade mål

Under 2007 ökade det totala antalet inkomna mål med två procent. I tingsrätterna ökade antalet inkomna mål med fem procent, vilket främst bestod i en ökning av antalet brottmål. Även i kammarrätterna ökade antalet inkomna mål något, vilket främst bestod i en ökning av antalet inkomna psykiatrimål och socialförsäkringsmål. I övriga domstolar minskade antalet inkomna mål i förhållande till föregående år.

Ärendetillströmningen till hyres- och arrendenämnderna ökade med fyra procent jämfört med föregående år, och ärendetillströmningen till Rättshjälpsmyndigheten minskade med fem procent.

Domstolarna avgjorde sammantaget fler mål 2007 än 2006, en ökning med drygt tre procent.

Balanserna totalt minskade med två procent jämfört med föregående år. Det måste ses som ett resultat av de insatser som har gjorts för att minska balanserna. Balanserna i tingsrätterna samt i hovrätterna ökade dock jämfört med föregående år. I tingsrätterna ökade antalet balanserade brottmål med sju procent, och i hovrätterna ökade främst kategorin övriga mål.

Tabell 2.16 Målutveckling i de allmänna domstolarna 2005–2007

	2005	2006	2007
Inkomna mål	164 761	166 900	172 128
Avgjorda mål	162 613	166 797	169 629
Balanserade mål	75 809	75 284	77 158

Tabell 2.17 Målutveckling i de allmänna förvaltningsdomstolarna 2005–2007, exkl. migrationsmål

	2005	2006	2007
Inkomna mål	137 612	135 942	135 635
Avgjorda mål	135 734	135 068	140 583
Balanserade mål	65 303	66 177	61 611

Genomströmningstider

Domstolarnas omloppstider för den 75 percentilen framgår av tabellen nedan.

Tabell 2.18 Uppfyllelse av regeringens verksamhetsmål (omloppstid i månader för avgjorda mål, 75 percentilen.)

	Mål	2005	2006	2007
Tingsrätter				
Tvistemål exkl. gem. ansökan om äktenskapsskillnad	7,0	9,1	9,5	9,3
Brottmål exkl. notariemål och förtursmål	5,0	5,5	5,6	6,0
Hovrätter				
Tvistemål	7,0	11,0	10,7	10,0
Brottmål exkl. förtursmål	5,0	9,3	9,2	9,6
Länsrätter				
Samtliga mål exkl. förtursmål	6,0	8,1	9,1	9,7
Kammarrätter				
Samtliga mål exkl. förtursmål	6,0	12,8	10,9	10,8

Analys och slutsatser

Regeringen har ställt krav på domstolarna att minska omloppstiderna och få ner balanserna väsentligt.

Under 2007 ökade det totala ärendeinflödet till Sveriges Domstolar med cirka 5 000 mål jämfört med 2006 och de totala balanserna minskade med nära 2 700 mål (båda motsvarade en två procentig förändring jämfört med respektive nivå under föregående år). Balanserna minskade vid samtliga domstolsslag utom vid tingsrätterna och hovrätterna. Balansminskningen var störst vid Regeringsrätten, där den uppgick till 16 procent.

Det var framförallt tingsrätterna som fick ta emot det ökade målinflödet under 2007. Ökningen bestod i huvudsak av inkomna brottmål. Den ökade måltillströmningen ledde till effekten att tingsrätterna, trots att de under 2007 avgjorde drygt 4 000 fler mål än under 2006, inte lyckades minska målbalsarna. Det är bekymmersamt att de balansavbettningsprojekt som pågår i flertalet av landets tingsrätter inte varit tillräckliga för att hålla balanserna på en rimlig nivå. Om inga balansavbettningsinsatser hade gjorts kan det på goda grunder antas att balanssituationen hade varit än mer bekymmersam.

Orsaken till den ökade måltillströmningen är bland annat de senaste årens stora satsningar på polisväsendet. Den fulla effekten av dessa satsningar har ännu inte nåtts. Bland annat mot bakgrund av den ökade måltillströmningen, har domstolarna inte uppnått målet att väsentligt minska balanserna.

Samtliga domstolsslag utom Högsta domstolen har balanserna som ligger på allt för höga nivåer. Detta förhållande påverkar i hög grad arbetet med att minska omloppstiderna. Domstolarna har under flera år haft svårt att nå upp till de av regeringen satta verksamhetsmålen. Detta gäller även måluppfyllelsen för 2007, något som dock i viss mån kan förklaras av att de nya verksamhetsmålen avseende omloppstider är nya och satta utifrån ett långsiktigt perspektiv.

Regeringen anser att det allttjämt är nödvändigt att arbetet med att få ner balanserna och att minska omloppstiderna fortsätter, och att nivåerna framöver hålls på en rimlig nivå.

2.5.5 Verkställighet av påföljd

Allmänt om verksamheten och måluppfyllelsen

Kriminalvården verkar som enda myndighet inom denna verksamhet.

Måluppfyllelsen

Målen för verksamhetsområdet Verkställighet av påföljd är två, dels ska påföljder verkställas på ett säkert, humant och effektivt sätt, dels ska antalet återfall i brott minska.

Indikatorer för att kunna mäta måluppfyllelsen avseende säkerhet och humanitet är bland annat antalet rymningar direkt från anstalt och antalet rapporterade incidenter.

Indikatorer avseende det återfallsförebyggande arbetet är bland annat andelen klienter med verkställighetsplaner, andelen klienter som deltagit i brotts- eller missbruksrelaterade program, andelen klienter som under verkställigheten blivit föremål för utslussningsåtgärder samt omfattningen av deltagande i strukturerad selsättning.

Regeringen bedömer sammantaget att målen för 2007 till stor del har uppnåtts. Satsningar på innehållet i verkställigheten har gett tydliga resultat i form av ökat deltagande i arbete, fler betyg i klientutbildningen samt ökat deltagande i brotts- och missbruksrelaterade program. På

säkerhetsområdet har ett framgångsrikt arbete bland annat resulterat i att antalet rymningar under 2007 halverades jämfört med föregående år.

Avgörande för ett meningsfullt verkställighetsinnehåll är att de individuella behoven och förutsättningarna identifieras i ett tidigt skede. Kriminalvården har infört ändamålsenliga instrument för verkställighetsplanering. Resultaten för 2007 visar att en betydligt större andel av kriminalvårdens klienter såväl i anstalt som i frivård haft en plan för sin verkställighet jämfört med föregående år.

Regeringen vill dock understryka att det är angeläget att Kriminalvårdens återfallsstatistik utvecklas så att den kan utgöra underlag för en bedömning av måluppfyllelsen.

Resursinsatsen har ökat

Verksamheten omfattar anstalts- och frivårdsverksamheterna inom Kriminalvården. I verksamheten ingår även den transportverksamhet som finansieras under utgiftsområde 4 Rättsväsendet och utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar.

Mellan åren 2005 och 2007 har kostnaderna för verksamheten ökat i löpande priser med 15 procent och uppgick 2007 till 4,9 miljarder kronor.

Merparten av verksamheten finansieras med anslagsmedel. I övrigt finansieras verksamheten med intäkter från Kriminalvårdens arbetsdrift.

Under den aktuella perioden har medelantalet intagna i anstalt minskat med drygt tre procent medan medelantalet frivårdsklienter ökat något. Under samma tidsperiod har en ökning av antalet nettoplatser skett.

Tabell 2.19 Kostnadsutvecklingen 2005–2007

Miljoner kronor

	2005	2006	2007
Verksamhetens kostnader	4 248	4 390	4 922
Transfereringar	10	11	12
Summa kostnader	4 258	4 401	4 934

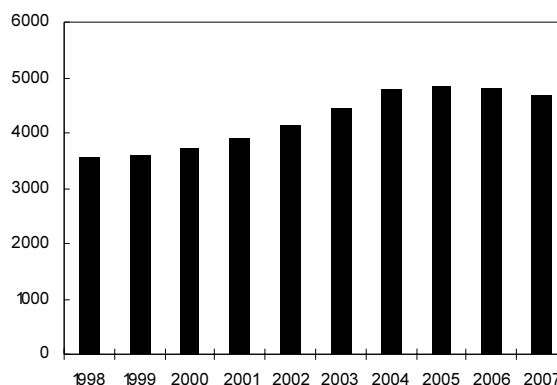
Källa: Kriminalvårdens årsredovisning.

Verksamhetens resultat

Verksamhetsvolym

Under 2007 var antalet intagna i fängelse i medeltal 4 676, vilket motsvarar en minskning med drygt tre procent jämfört med 2006.

Diagram 2.1 Beläggning i anstalt (i medeltal) 1998–2007

Källa: Kriminalvården.

Under 2007 var antalet frivårdsklienter i genomsnitt 13 597. Under den senaste femårsperioden har medelantalet frivårdsklienter ökat med drygt en procent.

Förebygga återfall i brott

En plan för verkställigheten

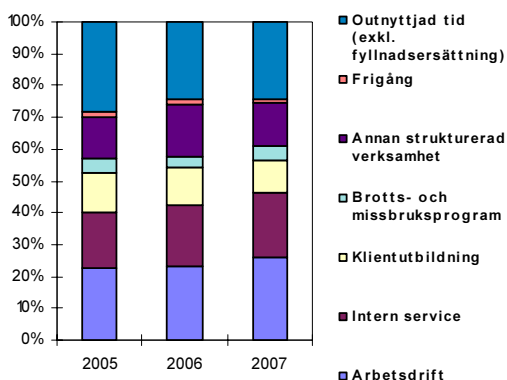
Kriminalvården har under de senaste åren förändrat sina arbetsmetoder och tagit steget mot en mer strukturerad verksamhet som syftar till minskade återfall i brott. Nya metoder har införts för att professionalisera kontakten med de intagna på områden som riskbedömning och motivationshöjande åtgärder.

Genom de nya arbetsformer som införts för att planera verkställigheten har Kriminalvården redan från början större fokus på frigivningen. Andelen klienter med verkställighetsplaner används som en indikator för att påvisa resultat för målet att minska återfall i brott.

Av samtliga intagna med en fängelsedom på mer än tre månader och som avtjänat minst två månader hade 94 procent en verkställighetsplan under 2007. För klienter i frivården med dom på skyddstillsyn som verkställt minst två månader var förhållandet detsamma som för intagna i anstalt, 94 procent hade en verkställighetsplan. Bland villkorligt frigivna, dömda till minst tre månaders fängelse och som stått under övervakning i två månader eller mer var andelen med verkställighetsplan 99 procent.

Brotts- och missbruksrelaterade program samt övrig programverksamhet

Diagram 2.2 Sysselsättningstimmar vid anstalt (procentandel av tillgänglig tid) 2005–2007

Källa: Kriminalvården

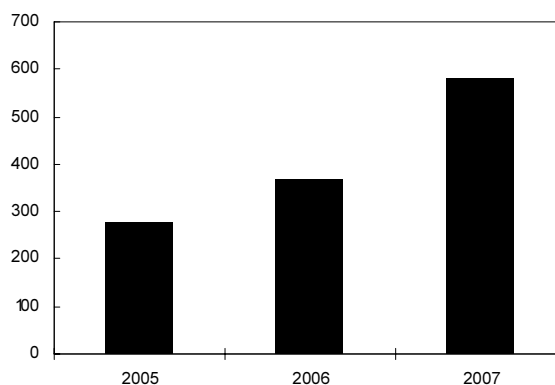
Sysselsättningsgraden i anstalt ökade under året med en procentenhet. Arbetsdriftens andel av den utnyttjade programtiden ökade med två procentenheter jämfört med 2006. Även de brott- och missbruksrelaterade programmens andel av den totala sysselsättningstiden visar på en ökning.

Utslussningsåtgärder

Den 1 januari 2007 infördes nya regler i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt om utökade möjligheter till utslussning. En av målsättningarna med de nya reglerna var att åstadkomma en förbättrad och mer strukturerad övergång från livet i anstalt till livet i frihet. De förändrade reglerna innebär bland annat att två nya utslussningsalternativ införts, utökad frigång och vistelse i halvvägshus.

Andelen utslussningsåtgärder som inletts under året ligger kvar på samma nivå som föregående år. Ett ökat antal klienter har slussats ut genom utökad frigång medan antalet klienter som slussats ut genom vårdvистер minskat något.

Diagram 2.3 Utvecklingen av IÖV-utsluss/utökad frigång 2005–2007¹, påbörjad IÖV-utsluss/utökad frigång²

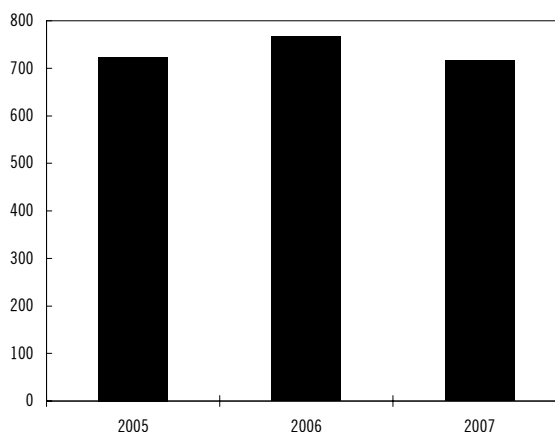

¹ Målgruppen utökad från och med 1 april 2005.

² Lagändring från och med 1 januari 2007.

Källa: Kriminalvården.

Diagram 2.4 Påbörjade § 34-placeringar/vårdvистер¹ 2005–2007

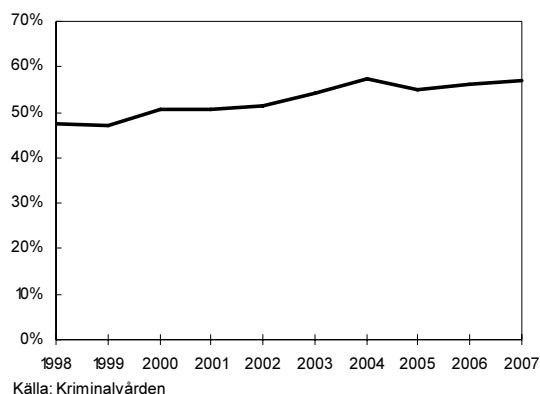
¹ Lagändring från och med den 1 januari 2007.

Källa: Kriminalvården.

Det nya utslussningsalternativet vistelse i halvvägshus har under det första året inte utnyttjats i förväntad utsträckning, till viss del beroende på att halvvägshusen inte etablerats förrän under den senare halvan av 2007.

Åtgärder mot narkotikamissbruk

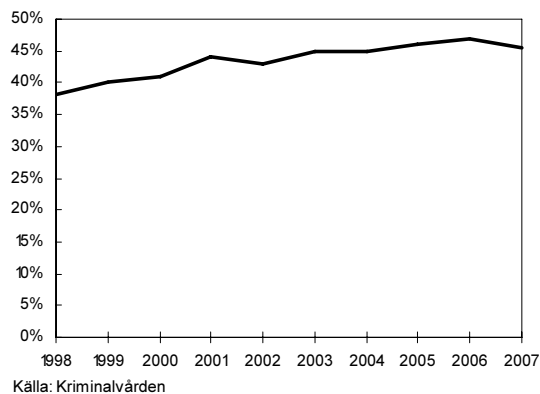
Diagram 2.5 Andelen (%) narkotikamissbrukare inskrivna i anstalt 1998–2007

Kriminalvården har åren 2002–2007 tillförts betydande tillskott inom ramen för en särskild narkotikasatsning för att identifiera och bekämpa narkotikamissbruket. För Kriminalvården har detta inneburit att man skapat strukturer för sitt arbete genom att till exempel inrätta särskilda behandlingsanstalter, hindra och förebygga införsel av narkotika och på så sätt förhindra missbruk i anstalt med mera.

Uppdraget är komplext eftersom det handlar om att förhindra missbruk, motivera enskilda klienter till ett drogfritt liv och förbereda dem för en återanpassning i samhället utan droger och kriminalitet. Det är ett angeläget och viktigt uppdrag och Kriminalvården måste fortsatt vidta kraftfulla åtgärder för att stävja narkotikamissbruket. Regeringen avser att noggrant följa upp Brottsförebyggande rådets slututvärdering av narkotikasatsningen inom kriminalvården som nyligen överlämnats till regeringen.

Diagram 2.6 Andelen (%) frivårdsklienter med känt narkotikamissbruk 1998–2007

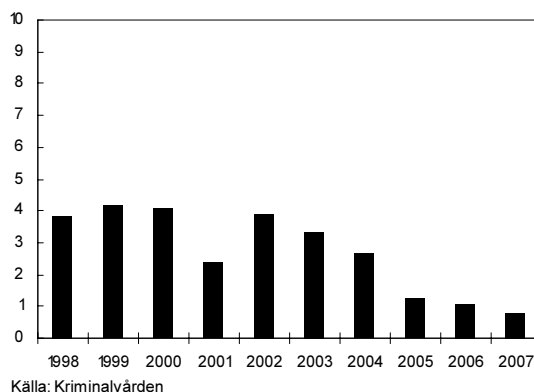
Säkerhet

Säkerhetsarbete

Antalet rymningar används som en indikator inom säkerhetsområdet. Rymningar från svenska anstalter har minskat påtagligt under senare år. Antalet rymningar från slutna anstalter har minskat med drygt 70 procent under de senaste tio åren.

Sett i relation till antalet intagna är minskningen av antalet avvikelser ännu tydligare.

Diagram 2.7 Antal rymningar direkt från slutna anstalt per 100 000 vård dygn 1998–2007

Under 2007 rymde 74 intagna direkt från anstalt, varav tio från slutna anstalter. Resultatet innebär att antalet rymningar direkt från anstalt nästan halverades jämfört med föregående år, medan antalet rymningar direkt från slutna anstalt minskade med knappt 30 procent under samma period.

Myndighetens arbete med en förändrad säkerhetsstruktur har under de senaste två åren inneburit att en säkerhetsgrupp och en egen underrättelseverksamhet etablerats samt att samarbetet med polismyndigheterna och rikskriminalpolisen intensifierats. Under 2007 har en modell för hur säkerhetsarbetet ska ledas och organiseras införts på alla nivåer i myndigheten och en modern och ändamålsenlig vakthavande- och larmchefsorganisation har implementerats.

Analys och slutsatser

Det är viktigt att förberedelse för frigivningen sker på ett välplanerat sätt. Det är därför angeläget att Kriminalvården i arbetet med de intagna redan från början kartlägger individuella behov och förutsättningar och utifrån detta fokuserar på insatser som ger den intagne förbättrade för-

utsättningar att leva ett liv utan kriminalitet och droger efter frigivningen. Ett första steg för att åstadkomma detta är att upprätta individuella verkställighetsplaner för alla intagna. Kriminalvården har ökat ansträngningarna på detta område och regeringen noterar att myndigheten under året uppvisar ett förbättrat resultat.

Regeringen anser vidare att det är angeläget att Kriminalvården fortsätter arbetet med att anpassa programverksamheten efter de intagnas specifika problem och behov och att man i detta sammanhang uppmärksammar kvinnors specifika behov under verkställigheten. Det är viktigt att de intagna motiveras att delta i och fullfölja de program som erbjuds. För att kunna erbjuda rätt program bör arbetet med att utvärdera effekterna av dessa intensifieras. Det är även av stor betydelse att Kriminalvårdens prioriteringar mellan arbete, utbildning och brott- och missbruksrelaterade program är väl avvägda för att tiden i anstalt ska kunna användas på ett så effektivt sätt som möjligt.

Regeringens ambition är att ge dem som står längst från arbetsmarknaden hjälp att återinträda på arbetsmarknaden. Regeringen ser med tillförsikt på Kriminalvårdens ansträngningar för att höja kvaliteten och öka deltagandet i arbetsdriften och övrig programverksamhet. Regeringen vill dock understryka att Kriminalvården i samverkan med andra aktörer även fortsättningsvis måste vidta åtgärder för att skapa arbete och meningsfull sysselsättning under verkställigheten.

I den övergripande målsättningen för regeringens politik är arbetslinjen en hörnsten. Det är viktigt att alla omfattas av denna målsättning och att samverkan mellan Kriminalvården och Arbetsförmedlingen utvecklas. I detta sammanhang är regeringens särskilda åtgärdspaket som möjliggör för fängelsedömda att ta del av flera arbetsmarknadsåtgärder när de är under utslussning eller står under övervakning särskilt angeläget.

Det arbete som inleds under tiden i anstalt för att förebygga återfall i brott måste fortsätta efter verkställighetens slut. De intagnas egen motivation till förändring är av central betydelse.

Det är angeläget att Kriminalvårdens verksamhetsgrenar tar gemensamt ansvar för klienternas återanpassning i samhället. Det är tillfredställande att frivården ges en tydligare roll i planeringen av verkställigheten för alla klienter i verksamheten. Regeringen vill dock understryka

vikten av att Kriminalvården fortlöpande vidtar åtgärder för att öka andelen intagna som blir föremål för utslussningsåtgärder.

För att Kriminalvårdens inledande åtgärder ska ha avsedd effekt krävs också att andra aktörer i samhället fortsätter det arbete som påbörjats under verkställigheten. Myndighetens insatser måste därför utgöra en del i en större helhet. Ett effektivt samarbete mellan kriminalvården, socialtjänsten, hälso- och sjukvården och arbetsmarknaden är nödvändigt.

Även samarbetet med olika frivilligorganisationer är en viktig del i myndighetens arbete med frigivningsförberedelser.

Regeringen vill betona vikten av att myndigheten utarbetar system för att mäta resultatet av sina insatser och för att goda arbetsmetoder ska få spridning i organisationen.

Stora ansträngningar har under de senaste åren gjorts för att förbättra säkerheten. Ett arbete vars resultat tydligt avspeglar sig bland annat i ett kraftigt minskat antal rymningar. En lång tids fokus på säkerhet ställer dock krav på en vidare fokusering även på övrigt verksamhetsinnehåll. Ett stort antal nya anstaltsplatser ska tillskapas under en förhållandevis kort tid, en del av dessa med en hög säkerhetsnivå. Detta ställer höga krav på hur innehållet i verkställigheten utformas för att på bästa sätt ge förutsättningar för såväl ett meningsfullt motivationsarbete som sysselsättning och förberedelser för annan anstaltsplacering. Det är vidare angeläget att man vid utformningen av nya verksamheter noga överväger vilken inverkan en ökad fokusering på säkerhetsfaktorer har på de intagnas vistelsemiljö så att man förebygger negativa effekter av fängelsevistelsen.

Under senare år har narkotikasituationen förvärrats genom att fler nyintagna på anstalt eller de nya klienterna inom frivården varit narkotikamissbrukare. Det är angeläget att Kriminalvården fortsätter arbetet med att förhindra förekomsten av narkotika i anstalt. Det är vidare viktigt att man tar till vara de erfarenheter man fått under arbetet med anledning av regeringens särskilda narkotikasatsning genom att tillämpa de arbetsätt som gett goda resultat som en del i den ordinarie verksamheten.

Regeringen vill understryka vikten av att arbetet med att bekämpa narkotikamissbruket ges fortsatt hög prioritet. Tiden i anstalt måste användas till att bryta den onda cirkeln med missbruk och brott. För att möjliggöra en över-

gång från anstalt till ett drogfritt liv i frihet måste ansträngningarna fortsätta för att åstadkomma ökade möjligheter till vårdinsatser. Det är i detta sammanhang också angeläget att uppmärksamma de särskilda behov av insatser och samverkan mellan olika huvudmän som aktualiseras i de fall klienter med olika former av missbruk också uppvisar någon form av psykiatriska sjukdomssymtom.

Arbetet med att bekämpa narkotikan är av väsentlig betydelse för att förebygga återfall i brott. Det är därför särskilt viktigt att Kriminalvårdens åtgärder på detta område är effektiva och att ansträngningar görs för att mäta resultaten.

2.5.6 Reparativ verksamhet

Allmänt om verksamheten och måluppfyllelsen

Brottsoffermyndigheten verkar som enda myndighet inom denna verksamhet.

Måluppfyllelsen

Målet för reparativ verksamhet är att skadeverkningarna av brott ska minska. Indikatorer för att bedöma måluppfyllelsen av det reparativa arbetet är antalet brottsskadeansökningar som hanteras av Brottsoffermyndigheten, handläggningstiden av ett ärende och hur mycket som faktiskt betalas ut i ersättning. Utifrån de valda indikatorerna anser regeringen att målet för verksamhetsområdet har uppnåtts. Antalet brottsskadeärenden är på oförändrad hög nivå. Handläggningstiderna för brottsskadeärendena är korta, i genomsnitt drygt två månader. Summan av utbetald brottsskadeersättning har återigen ökat och uppgår till drygt 116 miljoner kronor.

Resursinsatsen har ökat

Verksamheten omfattar både Brottsoffermyndighetens verksamhet och de transfereringar som utgörs av kostnader för brottsskadeersättningar under anslaget 4:11 *Ersättning för skador på grund av brott*. Även brottsofferfonden ingår i verksamheten. Brottsofferfondens medel är inte uppförda på statsbudgeten utan finansieras huvudsakligen av lagöverträdare som betalar en särskild avgift till fonden. Fondens medel används för verksamhet som gagnar brottsoffer.

Mellan åren 2005 och 2007 har kostnaderna inklusive transfereringar för verksamheten i löpande priser ökat med drygt 14 procent och

uppgick 2007 till cirka 162 miljoner kronor. Kostnaderna för brottsskadeersättning svarar för drygt hälften och bidrag från brottsofferfonden för närmare en fjärdedel av de totala kostnaderna.

Tabell 2.20 Kostnadsutvecklingen 2005–2007

Miljoner kronor

	2005	2006	2007
Verksamhetens kostnader	32,7	32,0	38,4
Transfereringar	105,0	118,5	124,3
Summa kostnader	137,7	150,5	162,7

Källa: Brottsoffermyndighetens årsredovisning.

Myndigheter som samverkar inom verksamheten

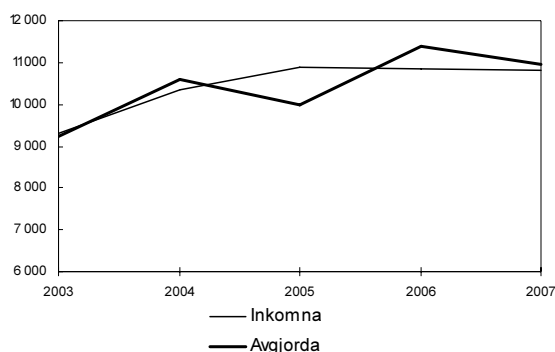
Brottsoffermyndigheten ansvarar ensam för ärendehantering och utbetalning av brottsskadeersättning. Att brottsoffer nås av informationen om rätten till brottsskadeersättning förutsätter dock ett nära samarbete med polismyndigheterna, Åklagarmyndigheten, Domstolsverket och de enskilda domstolarna. Det gäller även information om möjligheten till vittnesstöd till målsäganden och vittnen i samband med kallelser inför förhandling i domstol. Det är även viktigt att polismyndigheterna i samband med anmälan om brott informerar brottsoffer om möjligheterna till stöd och hjälp.

Verksamhetens resultat

Brottskadeärenden

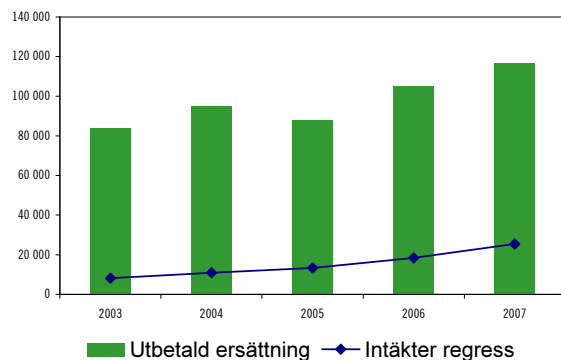
Både antalet ansökningar om brottsskadeersättning och antalet avgjorda ärenden minskade något jämfört med 2006 men ligger fortfarande på en hög nivå. Utbetald brottsskadeersättning fortsatte att öka och totalt utbetalades drygt 116 miljoner kronor.

Omloppstiden för ett ärende att registreras, beredas, avgöras och expedieras var i genomsnitt drygt två månader.

Diagram 2.8 Antal inkomna och avgjorda ärenden

Källa: Brottsoffermyndighetens årsredovisning 2007.

Intäkterna från regressverksamheten – det vill säga Brottsoffermyndighetens krav på gärningsmannen om återbetalning av ersättningen – ökade med totalt 38 procent och uppgick till drygt 25 miljoner kronor. Intäkterna från regressen finansierar nu drygt en femtedel av den utbetalade brottskadeersättningen.

Diagram 2.9 Utbetalad brottskadeersättning samt intäkter från regress

Källa: Brottsoffermyndighetens årsredovisning 2007.

Brottsofferfonden

Under 2007 var Brottsofferfondens intäkter drygt 35 miljoner kronor. Detta belopp fördelades till olika brottsofferinriktade projekt och verksamheter.

Cirka hälften av fondens medel, 49 procent, beviljades till ideella organisationer. De ideella organisationerna beviljades medel i verksamhetsstöd, som vittnesstödsbidrag och till utbildnings-, informations- och utvecklingsprojekt. Merparten av bidragen till ideella organisationer avsåg stöd till brottsofferjourer. Vidare beviljades 37 procent av fondens medel till forskningsprojekt inom olika ämnen och inriktningar. I övrigt beviljades 13 procent av medlen till projekt som genomförs i offentlig regi och en procent av medlen till projekt i privat regi.

Kunskapscentrum

Brottsoffermyndigheten tillhandahåller ett lättförståeligt material översatt till flera språk som sprids genom ett samarbete med rättsväsendets myndigheter, ideella organisationer, socialtjänst samt hälso- och sjukvården. En särskild hemsida har tagits fram med tydlig information för brottsoffer. Under året har även myndigheten påbörjat arbetet med en särskild webbsida med information om hur rättegången går till. Myndigheten har även tagit fram särskild information till barn och unga om möjligheten till stöd och hjälp.

Brottsoffermyndigheten har arrangerat flera större utbildningstillfällen under verksamhetsåret till exempel i samband med den internationella brottsofferdagen, och deltar även i grund- och vidareutbildning för personal inom rättsväsendet. Målgruppen vid större utbildningstillfällen är oftast yrkesverksamma inom rättsväsendet, socialtjänsten och de ideella organisationerna. Totalt nådde myndigheten via dessa arrangemang omkring 5 000 personer under 2007.

Analys och slutsatser

Handläggningen av brottskadeärenden är effektiv och den genomsnittliga handläggningstiden är kort.

Intäkterna från regressverksamheten har ökat kraftigt. Att utöva regress från den dömda gärningsmannen är betydelsefullt från ekonomisk synpunkt men även av rättviseskäl för brottsoffret och som en signal och reaktion från samhället.

Det är viktigt att brottsoffer får information om sina rättigheter och möjligheter till stöd och hjälp. Brottsoffermyndigheten har genomfört stora informationssatsningar för att sprida kunskap om detta. Myndighetens arbete med att sprida information till brottsoffer fungerar väl. Regeringen är positiv till myndighetens initiativ att ta fram en särskild webbsida om hur rättegången går till.

2.5.7 Övrig verksamhet

Allmänt om verksamheten och måluppfyllelsen

De myndigheter som bidrar till måluppfyllelsen är polisorganisationen, Kriminalvården och Gentekniknämnden.

Målet uppfylldes inte fullt ut

Målet för verksamhetsområdet Övrig verksamhet var under 2007, vad avser polisorganisationen, att de arbetsuppgifter som inte är brottsbekämpande ska utföras med utgångspunkt i medborgarens behov.

Regeringens bedömning är att målet inte har uppfyllts. Skälet till detta är främst att endast 78 procent (Rikspolisstyrelsens mål: 90 procent) av de samtal som kommit in till Polisens kontaktcenter (PKC) besvarats inom tre minuter och att samtal i allt för stor omfattning kopplats runt inom organisationen. Detta är ändå en förbättring jämfört med 2006 då motsvarande resultat var 73 procent.

Till verksamhetsområdet hör också deltagande i internationella fredsfrämjande insatser. Efterfrågan på deltagande av poliser och andra experter från rättsväsendet är fortsatt hög. Polisen har under 2007 deltagit i 18 missioner i 15 länder/områden. I årets missioner har totalt 193 personer medverkat, fördelat på 148 män och 45 kvinnor. Kriminalvården har deltagit i två missioner i två länder.

Resultat

Rikspolisstyrelsen konstaterar att verksamheten vid PKC inte ger en acceptabel service till medborgarna. Det gäller i första hand svarstider i telefon men även att den som ringer hänvisas vidare i alltför stor utsträckning. Rikspolisstyrelsen har därför genomfört en utredning kring hur arbetet på PKC ska kunna kvalitetssäkras och utvecklas. Huvudinriktningen är att man ska minska antalet orter där PKC finns, från nivån

2007 om 70 orter inom ramen för 18 polismyndigheter till verksamhet inom sju polismyndigheter.

Under 2007 kom 2,3 miljoner samtal in till PKC. Av dessa besvarades cirka 1,8 miljoner (80 procent) vilket är i nivå med föregående år.

Resursinsatsen har sammantaget ökat

Tabell 2.21 Kostnadsutvecklingen 2005–2007

Miljoner kronor			
	2005	2006	2007
Verksamhetens kostnader	2 102	2 652	2 656

Källa: Myndigheternas årsredovisningar.

Analys och slutsatser

Det är av stor vikt att den fortsatta utvecklingen av polisens service till allmänheten utgår från ett tydligt medborgarperspektiv. Regeringen betonar vikten av att Rikspolisstyrelsen driver på arbetet med kvalitetshöjande åtgärder vid PKC.

2.6 Revisionens iakttagelser

2.6.1 Kriminalvården

Riksrevisionen lämnade följande invändning mot Kriminalvårdens årsredovisning 2006. Den interna kontrollen och styrningen av upphandlingsverksamheten har varit bristfällig. Kriminalvården har vid upphandling av projekteringsutgifter m.m. uppgående till totalt cirka 209 miljoner kronor ej gjort detta enligt vad som regleras i lag (1992:1528) om offentlig upphandling. Kriminalvården har vidtagit åtgärder för att komma tillrätta med dessa brister och Riksrevisionen bedömer att Kriminalvårdens årsredovisningen för 2007 är i allt väsentligt rättvisande.

2.7 Budgetförslag

Tabell 2.22 Utgiftsutveckling 1998–2008
Miljoner kronor

	Utfall 1998	Utfall 1999	Utfall 2000	Utfall 2001	Utfall 2002	Utfall 2003	Utfall 2004	Utfall 2005	Utfall 2006	Utfall 2007	Prognos 2008
1:1 Polisorganisa- tionen	10 760	11 402	12 017	12 461	13 006	13 691	14 195	14 629	15 431	16 532	17 405
1:2 Säkerhets- polisen	529	513	559	539	534	576	594	637	725	788	862
1:3 Åklagar- myndigheten	584	609	713	732	767	780	812	830	889	966	976
1:4 Ekobrotts- myndigheten	157	220	281	297	303	319	342	337	349	374	377
1:5 Sveriges Domstolar	3 063	3 113	3 339	3 468	3 730	3 862	3 862	3 856	3 890	4 108	4 248
1:6 Kriminalvården	3 866	3 957	3 883	4 073	4 448	4 939	5 072	5 218	5 447	5 928	6 085
1:7 Brottsföre- byggande rådet	39	44	50	58	51	53	64	58	65	63	58
1:8 Rättsmedici- nalverket	172	170	185	197	209	215	217	221	229	247	262
1:9 Genteknik- nämnden	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	4
1:10 Brottsoffer- myndigheten	11	14	16	19	23	23	22	26	27	30	29
1:11 Ersättning för skador på grund av brott	48	64	64	75	78	76	84	74	87	91	90
1:12 Rättsliga biträden m.m.	831	755	784	805	862	934	1 005	1 094	1 326	1 455	1 668
1:13 Kostnader för vissa skadereg- leringar m.m.	-	-	15	16	22	29	22	31	28	32	40
1:14 Avgifter till vissa interna- tionella samman- slutningar	8	6	2	7	8	8	8	4	3	3	4
1:15 Bidrag till lokalt brottsföre- byggande arbete	7	14	9	7	8	6	10	6	6	7	7
1:16 Säkerhets- och integritets- skyddsnämnden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13

1:1 Polisorganisationen

Tabell 2.23 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	16 532 151	Anslags- sparande	667 018
2008	Anslag	17 181 950 ¹	Utgifts- prognos	17 405 433
2009	Förslag	17 493 125		
2010	Beräknat	18 057 018 ²		
2011	Beräknat	18 445 145 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 17 523 906 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 17 532 159 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för att finansiera polismyndigheternas, Statens kriminaltekniska laboratoriums och Rikspolisstyrelsens verksamhet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 2.24 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2007	48 000	443 555	493 517	-49 962
Prognos 2008	49 000	450 000	473 000	-23 000
Budget 2009	49 000	450 000	473 000	-23 000

De offentligrättsliga avgifter som inte får disponeras är avgifter från tillståndsgivningen samt Riksbankens penningtransporter. Däremot disponerar polisorganisationen avgifter från stämningssmannadelgivning, passhantering och nationella ID kort. Avgiftsintäkterna från passhanteringen beräknas öka allteftersom de 10-åriga passen fasas ut.

Tabell 2.25 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2007	44 921	50 033	-5 112
(varav tjänsteexport)	(33 485)	(33 485)	
Prognos 2008	47 000	51 000	-4 000
(varav tjänsteexport)	(35 000)	(35 000)	
Budget 2008	47 000	51 000	-4 000
(varav tjänsteexport)	(35 000)	(35 000)	

Den uppdragsverksamhet som ovanstående intäkter avser är, förutom tjänsteexport, prover som utförs av Statens kriminaltekniska laboratorium, utbildning av ordningsvakter samt kontroll av väktarhundar.

Regeringens överväganden

Brottsbekämpning förutsätter att det finns poliser där brott begås och på de tider de begås. Brottsförebyggande arbete förutsätter polisnärvaro. Medborgarna behöver se poliser i aktiv, yttre tjänst för att få förtroende för verksamheten.

För att öka den polisiära närvaron, öka utredningskapaciteten och förebygga brott behöver Sverige fler poliser i yttre tjänst. Regeringens mål är att det 2010 ska finnas 20 000 poliser i landet. Utöver detta krävs också särskilda satsningar för en effektiv bekämpning av den grova organiserade brottsligheten.

Från och med 2009 föreslås anslaget till polisorganisationen minskas med 76 000 000 kronor för att finansiera förslagen i propositionen Ingripanden mot unga lagöverträdare (prop. 2005/06:165).

Vidare föreslås anslaget till polisorganisationen minska från och med 2009 med 11 500 000 kronor för att finansiera verksamheten vid Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden.

Som en följd av regeringens mål att det ska finnas 20 000 poliser 2010 har antalet studenter som antas till polisutbildningen tillfälligt ökat från 500 till cirka 800 per termin. Utbildningen berättigar till studiemedel. Utökningen av antalet utbildningsplatser innebär därför ökade utgifter för studiemedel och studiemedelsrutor. För att bidra till finansieringen av de ökade utgifterna för studiemedel och studiemedelsrutor föreslås därför anslaget till polisorganisationen minska 2009 med 19 942 000 kronor. Från och med 2009 kommer cirka 350 studenter att antas per termin. När färre studenter antas till polisutbildningen minskar också utgifterna för studiemedel och studiemedelsrutor. För 2010 och 2011 beräknas därför anslaget till polisorganisationen öka med 11 168 000 kronor respektive 20 086 000 kronor.

Från och med 1 juli 2008 har möjligheterna för tjänstemän vid Tullverket och Kustbevakningen att ingripa mot rattfylleri och sjöfylleri ökat. För att finansiera ökade kostnader för

Tullverket föreslås polisorganisationens anslag minska med 250 000 kronor från och med 2009.

Ekonomistyrningsverket är utsett till revisionsmyndighet för Gränsfonden som administreras av Rikspolisstyrelsen. För att finansiera revisionen av Gränsfonden föreslås att polisorganisationens anslag minskas med 300 000 kronor för 2009. För 2010 till 2015 beräknas anslaget minska med motsvarande belopp.

Anslaget till polisorganisationen föreslås öka med 20 000 000 kronor från och med 2009.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 17 493 125 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Polisorganisationen* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 18 057 018 000 kronor respektive 18 445 145 000 kronor.

Tabell 2.26 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:1 Polisorganisationen

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	17 286 829	17 286 829	17 286 829
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	280 752	815 193	1 195 583
Beslut	-74 456	-45 004	-37 267
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	17 493 125	18 057 018	18 445 145

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

1:2 Säkerhetspolisen

Tabell 2.27 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifts- prognos	Anslags- sparande
2007	787 564		-21 384
2008	Anslag 890 903 ¹		862 182
2009	Förslag 916 292		
2010	Beräknat 943 475 ²		
2011	Beräknat 962 946 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 916 292 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 916 292 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för Säkerhetspolisens förvaltningskostnader.

Regeringens överväganden

Utvecklingen i omvärlden under 2000-talet har medfört att hotet från terrorismen internationellt sett har ökat. Den direkta hotbilden mot Sverige och svenska intressen har hittills varit låg, men de attentat som genomförts i Europa under 2000-talet visar att den internationella terrorismen kommer allt närmare Sverige.

Säkerhetspolisens förmåga att förebygga terrorism som riktas mot Sverige och svenska intressen måste mot den bakgrunden öka. Därutöver har Sverige, liksom andra stater, ett ansvar att bidra till den gemensamma internationella kampen mot terrorism.

De senaste årens nödvändiga satsningar på terrorismbekämpning har haft negativa konsekvenser för annan verksamhet inom Säkerhetspolisen. Det finns därför ett behov av ökade insatser, inte bara inom terrorismbekämpning utan också inom andra verksamhetsgrenar för att Säkerhetspolisen ska kunna stärka sin förmåga att skydda rikets säkerhet och vår demokrati. Mot den bakgrunden föreslås att Säkerhetspolisens anslag ökas med 100 000 000 kronor från och med 2009.

Säkerhetspolisen tar från och med 2009 över ansvaret för de transporter av statsråden som i dag utförs av Regeringskansliet (prop. 2007/08:100, bet. 2007/08:KU24). För detta ändamål föreslås att Säkerhetspolisens anslag ökas med 13 800 000 kronor.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 916 292 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Säkerhetspolisen* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 943 475 000 kronor respektive 962 946 000 kronor.

Tabell 2.28 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 1:2 Säkerhetspolisen

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	789 663	789 663	789 663
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	12 829	36 636	53 689
Beslut	100 000	102 967	105 092
Överföring till/från andra anslag	13 800	14 209	14 503
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	916 292	943 475	962 946

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

1:3 Åklagarmyndigheten

Tabell 2.29 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2007	966 167	-23 092	
2008	1 018 609 ¹		975 685
2009	Förslag		
	1 054 152		
2010	Beräknat		1 085 064 ²
2011	Beräknat		1 107 270 ³

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.² Motsvarar 1 054 152 tkr i 2009 års prisnivå.³ Motsvarar 1 054 152 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för Åklagarmyndighetens förvaltningskostnader. Åklagarmyndighetens kärnuppgifter består i att leda förundersökningar, besluta i åtalsfrågor och företräda det allmänna i domstol. Utöver sin operativa verksamhet bedriver Åklagarmyndigheten metod- och rättsutveckling samt rättslig uppföljning och tillsyn.

Åklagarmyndigheten har en viktig roll i rättskedjan mellan polisen och domstolarna. Åklagarna påverkar såväl kvaliteten på polisens utredningsverksamhet som processen i domstol.

Regeringens överväganden

Ärendetillströmningen har ökat markant under de senaste åren vilket huvudsakligen är en följd av en ökad ärendetillströmning från polisen. Även andra myndigheters satsningar påverkar

åklagarnas verksamhet. Sveriges domstolar arbetar med att minska balanser och detta medför fler förhandlingsdagar för åklagarna. De insatser som Försäkringskassan gjort för att förbättra sin kontrollkapacitet liksom bidragsbrottslagen har lett till fler inkomna brottsmiss-tankar avseende brott mot bidragssystemen till Åklagarmyndigheten. Sammantaget har detta medfört att arbetsläget vid myndigheten är mycket ansträngt.

För att Åklagarmyndigheten ska kunna hantera den ökande ärendetillströmningen med bibehållen kvalitet föreslår regeringen att anslaget ökas med 80 000 000 kronor från och med 2009.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 1 054 152 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Åklagarmyndigheten* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 1 085 064 000 kronor respektive 1 107 270 000 kronor.

Tabell 2.30 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:3 Åklagarmyndigheten

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	959 609	959 609	959 609
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	14 543	43 109	63 630
Beslut	80 000	82 346	84 031
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 054 152	1 085 064	1 107 270

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

1:4 Ekobrottsmyndigheten

Tabell 2.31 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2007	374 215	-6 179	
2008	372 239 ¹		377 000
2009	Förslag		
	396 185		
2010	Beräknat		408 088 ²
2011	Beräknat		416 593 ³

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.² Motsvarar 396 185 tkr i 2009 års prisnivå.³ Motsvarar 396 185 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för Ekobrottsmyndighetens förvaltningskostnader. Ekobrottsmyndigheten är en åklagarmyndighet som har till uppgift att förebygga och i övrigt bekämpa ekonomisk brottslighet. Utöver sin operativa verksamhet ska Ekobrottsmyndigheten utveckla metoder för att effektivisera bekämpningen av den ekonomiska brottsligheten samt följa rättstillämpningen och utarbeta förslag till åtgärder. Dessutom ska Ekobrottsmyndigheten lämna information och bistå med sin kompetens om den ekonomiska brottsligheten till andra myndigheter, kommuner, näringsliv och organisationer samt till allmänheten.

Regeringens överväganden

Det är angeläget att Ekobrottsmyndigheten kan upprätthålla hög kvalitet och effektivitet i sin verksamhet.

Regeringen föreslår därför att Ekobrottsmyndighetens anslag ökas med 20 000 000 kronor från och med 2009.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 396 185 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Ekobrottsmyndigheten* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 408 088 000 kronor respektive 416 593 000 kronor.

Tabell 2.32 Härläning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:4 Ekobrottsmyndigheten

Tusental kronor			
	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	372 239	372 239	372 239
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	3 946	15 248	23 324
Beslut	20 000	20 601	21 030
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	396 185	408 088	416 593

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

1:5 Sveriges Domstolar

Tabell 2.33 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2007	Utfall	4 101 211	Anslags-sparande	148 443
2008	Anslag	4 185 867 ¹	Utgifts-prognos	4 247 906
2009	Förslag	4 316 739		
2010	Beräknat	4 455 283 ²		
2011	Beräknat	4 538 260 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 4 323 758 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 4 313 759 tkr i 2009 års prisnivå

Anslaget används för den verksamhet som bedrivs i domstolarna, hyres- och arrendenämnderna, Rättshjälpsmyndigheten samt Domstolsverket.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 2.34 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor				
Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2007	72 330	15 400		
Prognos 2008	73 000	17 000		
Budget 2009	73 000	17 000		

Återbetalning av rättshjälpskostnader m.m. ingår inte i tabellen.

Under 2009 beräknas domstolsväsendet att leverera in avgifter och medel från återbetalningar av rättshjälpskostnader m.m. till inkomsttitel på statsbudgeten motsvarande 108 miljoner kronor, varav 47 miljoner kronor utgör ansökningsavgifter, 8 miljoner kronor kungörandeavgifter, 18 miljoner kronor efterbevaknings- och tillsynsavgifter. Återbetalning av medel för rättshjälpskostnader m.m. beräknas uppgå till 35 miljoner kronor.

Avgiftsinkomster och andra ersättningar som disponeras, härrör i huvudsak från uthyrning av lokaler och personal, försäljning av kopior och rättsfallpublicering. Dessa uppgick 2007 till 15,4 miljoner kronor. Därutöver mottog domstolsväsendet cirka 13,8 miljoner kronor i form av bidrag från Arbetsförmedlingen, Sida och EU-institutioner.

Regeringens överväganden

Målbalansen hos domstolarna är generellt sett hög och antalet inkommande mål fortsätter att ligga på en hög och ökande nivå.

För att möta den ökade tillströmningen av mål till domstolarna, fortsätta arbetet med att få ner balanserna och för att kvaliteten i den dömande verksamheten ska säkerställas föreslås att anslaget ökas med 120 000 000 kronor från och med 2009.

En ny vårdform inom den psykiatriska tvångsvården bedöms innebära en ökad måltillströmning och därmed ökade kostnader för de allmänna förvaltningsdomstolarna. Mot denna bakgrund föreslås att anslaget ökas med 3 300 000 kronor från och med 2009.

Med anledning av den kommande klimat- och energipropositionen föreslår regeringen ett antal satsningar, bland annat på vindkraftens utveckling, vilket kommer att leda till en ökad belastning på miljödomstolarna. I syfte att kompensera för detta föreslås att anslaget ökas med 10 000 000 kr för 2009 och motsvarande belopp beräknas för 2010.

En reform inom arbetsmiljöärenden bedöms innebära en ökad måltillströmning och därmed ökade kostnader för de allmänna förvaltningsdomstolarna. Med anledning av reformen föreslås att anslaget ökas med 1 000 000 kr från och med 2009.

Anslaget minskas med 1 458 000 kronor från och med 2009 för att finansiera ökningen av det under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid uppförda anslaget 6:1 *Riksarkivet och landsarkiven*.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 4 316 739 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Sveriges Domstolar* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 4 455 283 000 kronor respektive 4 538 260 000 kronor.

Tabell 2.35 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:5 Sveriges Domstolar

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	4 151 500	4 151 500	4 151 500
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	76 190	204 792	296 212
Beslut	131 549	136 784	129 134
Överföring till/från andra anslag	-42 500	-37 793	-38 586
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	4 316 739	4 455 283	4 538 260

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

1:6 Kriminalvården

Tabell 2.36 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2007	Utfall	5 927 733	196 739	
2008	Anslag	6 117 658 ¹		6 084 547
2009	Förslag	6 407 224		
2010	Beräknat	6 607 655 ²		
2011	Beräknat	6 749 511 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 6 407 224 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 6 407 224 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för Kriminalvårdens verksamhet. Transporttjänstens verksamhet erhåller medel från detta anslag till den del denna inte avser utlandstransporter inom migrationspolitikens ansvarsområde. Anslaget används även för Kriminalvårdsnämndens verksamhet och ersättning åt ledamöter med flera i övervakningsnämnderna.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Kriminalvården disponerar inkomster från arbetsdriften inom kriminalvården. För arbetsdriften gäller inte kravet på full kostnadstäckning. Det ekonomiska målet är att intäkterna till 50 procent ska täcka de direkta kostnaderna för arbetsdriften.

Av 5 § lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll framgår att

dömda som verkställer ett fängelsestraff under intensivövervakning med elektronisk kontroll ska betala en avgift. Avgiften uppgår till 50 kronor per dag, dock högst 6 000 kronor. Avgiften ska betalas i förskott till Kriminalvården för att därefter kvartalsvis tillföras brottsofferfonden.

Tabell 2.37 Avgiftsbelagd verksamhet

Tusental kronor

	Intäkter som inte får disponeras/ Intensivövervakning	Intäkter som får disponeras/ Arbetsdrift
Utfall 2007	2 995	160 947
Prognos 2008	3 000	165 000
Budget 2009	3 000	170 000

Regeringens överväganden

Anslaget föreslås öka med 100 000 000 kronor från och med 2009. Tillskottet ska användas för att utveckla innehållet i verkställigheten samt för att fullfölja den planerade utbyggnaden.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 6 407 224 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Kriminalvården* för 2009. För 2010 beräknas anslaget till 6 607 655 000 kronor och för 2011 till 6 749 511 000 kronor.

Tabell 2.38 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:6 Kriminalvården

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008 ¹	6 117 658	6 117 658	6 117 658
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	111 553	306 415	444 330
Beslut	178 013	183 582	187 523
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	6 407 224	6 607 655	6 749 511

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

1:7 Brottsförebyggande rådet

Tabell 2.39 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	63 159	Anslags-sparande	1 073
2008	Anslag	58 962 ¹	Utgifts-prognos	58 162
2009	Förslag	60 624		
2010	Beräknat	62 572 ²		
2011	Beräknat	64 078 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 60 624 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 60 624 tkr i 2009 års prisnivå.

Brottsförebyggande rådet är ett centrum för forsknings- och utvecklingsverksamhet inom rättsväsendet och ska bidra till kunskapsutveckling inom det kriminalpolitiska området och främja brottsförebyggande arbete. Anslaget används för Brottsförebyggande rådets förvaltningskostnader.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 60 624 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Brottsförebyggande rådet* för 2009. För 2010 beräknas anslaget till 62 572 000 kronor och för 2011 till 64 078 000 kronor.

Tabell 2.40 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:7 Brottsförebyggande rådet

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008 ¹	58 962	58 962	58 962
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 662	3 610	5 116
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	60 624	62 572	64 078

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget.

Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

1:8 Rättsmedicinalverket

Tabell 2.41 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos	Resultat
2007	Utfall	246 698			-1 098
2008	Anslag	261 400 ¹		262 000	
2009	Förslag	280 344			
2010	Beräknat	288 923 ²			
2011	Beräknat	295 011 ³			

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 280 344 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 280 344 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för Rättsmedicinalverkets förvaltningskostnader. Rättsmedicinalverket bedriver verksamhet inom fyra verksamhetsgrenar: rättspsykiatri, rättsmedicin, rättskemi och rättsgenetik. Rättsmedicinalverkets huvuduppgift är att avge sakkunnigutlåtanden till polis, åklagare och domstol.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Rättsmedicinalverket bedriver avgiftsbelagd verksamhet inom rättskemi, rättsgenetik samt rättsmedicin vad gäller utfärdande av rättsintyg.

Rättsmedicinalverket får disponera alla intäkter från den avgiftsbelagda verksamheten.

Tabell 2.42 Offentligrättslig verksamhet. Rättsgenetik

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2007	-	18 877	18 143	734
Prognos 2008	-	17 400	17 550	- 150
Budget 2009	-	17 000	17 500	-500

Tabell 2.43 Uppdragsverksamhet. Rättskemi

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2007	31 791	32 188	-397
Prognos 2008	32 000	33 100	-1 100
Budget 2009	33 000	34 000	-1 000

Tabell 2.44 Uppdragsverksamhet. Rättsintyg

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2007	17 707	16 034	1 673
Prognos 2008	18 000	18 000	0
Budget 2009	19 000	19 000	0

Både den rättsgenetiska verksamheten och rättsintygsvärksamheten resulterade i överskott 2007. Överskottet från den rättsgenetiska verksamheten bidrog till ett högre ackumulerat överskott. Överskottet från rättsintygsvärksamheten bidrog till ett överskott mot ett tidigare ackumulerat underskott.

Rättskemi-verksamheten resulterade i ett underskott, vilket bidrog till ett lägre ackumulerat överskott.

Regeringens överväganden

Arbetsbelastningen inom Rättsmedicinalverket har ökat bland annat till följd av fler inkomna drograttfylleriärenden från polisen. Det är angeläget att Rättsmedicinalverket även i fortsättningen kan bedriva sin verksamhet med hög kvalitet och effektivitet. Regeringen föreslår därför att anslaget ökas med 35 000 000 kronor från och med 2009.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 280 344 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Rättsmedicinalverket* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 288 923 000 kronor respektive 295 011 000 kronor.

Tabell 2.45 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 1:8 Rättsmedicinalverket

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	243 400	243 400	243 400
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 944	9 452	14 780
Beslut	35 000	36 071	36 831
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	280 344	288 923	295 011

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

1:9 Gentekniknämnden

Tabell 2.46 Anslagsutveckling
Tusental kronor

2007	Utfall	3 252	Anslags- sparande	743
2008	Anslag	3 921 ¹	Utgifts- prognos	3 960
2009	Förslag	4 004		
2010	Beräknat	4 135 ²		
2011	Beräknat	4 224 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 4 004 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 4 004 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för Gentekniknämndens förvaltningskostnader. Nämnden ska bland annat följa den nationella och internationella utvecklingen på genteknikområdet, bevaka de etiska frågorna inom gentekniken samt bedriva rådgivande och upplysande verksamhet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 4 004 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Gentekniknämnden* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 4 135 000 kronor respektive 4 224 000 kronor.

Tabell 2.47 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:9 Gentekniknämnden
Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008 ¹	3 921	3 921	3 921
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	83	214	303
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	4 004	4 135	4 224

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

1:10 Brottsoffermyndigheten

Tabell 2.48 Anslagsutveckling
Tusental kronor

2007	Utfall	29 704	Anslags- sparande	810
2008	Anslag	29 927 ¹	Utgifts- prognos	29 418
2009	Förslag	30 395		
2010	Beräknat	31 316 ²		
2011	Beräknat	31 963 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 30 395 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 30 395 tkr i 2009 års prisnivå.

Brottsoffermyndigheten arbetar för att främja brottsoffers rättigheter, intressen och behov. Myndighetens huvuduppgift är att pröva ansökningar om ersättning enligt brottsskadelagen, så kallad brottsskadeersättning. Anslaget används för Brottsoffermyndighetens förvaltningskostnader.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 30 395 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Brottsoffermyndigheten* för 2009. För 2010 beräknas anslaget till 31 316 000 kronor och för 2011 till 31 963 000 kronor.

Tabell 2.49 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:10 Brottsoffermyndigheten
Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008 ¹	29 927	29 927	29 927
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	468	1 389	2 036
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	30 395	31 316	31 963

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

1:11 Ersättning för skador på grund av brott

Tabell 2.50 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2007	Utfall	91 268		-2 258
2008	Anslag	89 474 ¹	Utgifts-prognos	89 910
2009	Förslag	89 474		
2010	Beräknat	89 474		
2011	Beräknat	89 474		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Från anslaget betalas ersättning av statsmedel enligt brottsskadelagen (1978:413) för skador på grund av brott. Utgifterna på anslaget styrs av antalet beviljade ansökningar och brottsskadeersättningens storlek.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 89 474 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Ersättning för skador på grund av brott* för 2009. För 2010 beräknas anslaget till 89 474 000 kronor och för 2011 till 89 474 000 kronor.

Tabell 2.51 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:11 Ersättning för skador på grund av brott

Tusental kronor

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	89 474	89 474	89 474
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	0	0	0
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	89 474	89 474	89 474

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

1:12 Rättsliga biträden m.m.

Tabell 2.52 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2007	Utfall	1 454 796		-129 444
2008	Anslag	1 675 657 ¹	Utgifts-prognos	1 668 000
2009	Förslag	1 525 657		
2010	Beräknat	1 225 657		
2011	Beräknat	1 225 657		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Från anslaget ska betalas de kostnader som enligt 21 kap. 10 § rättegångsbalken, lagen (1988:609) om målsägandebiträde och rättshjälpslagen (1996:1619) ska betalas av allmänna medel. Därutöver ska från anslaget betalas de kostnader som enligt lagen (1996:1620) om offentligt biträde ska betalas av allmänna medel, dock inte sådana kostnader som avser offentligt biträde i ärenden enligt utlänningslagen (1989:529) och lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. Anslaget finansierar också utgifter för särskilda företrädare för barn enligt 12 § lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn, samt utgifter för bevisning, parter, tolk och god man, förvaltararvoden m.m. i konkurser, ersättning till likvidatorer och bouppteckningsförrättare.

Vidare betalas från anslaget kostnader som hänför sig till internationellt straff- och civilrättsligt samarbete och som inte ska bäras av annan myndighet.

De faktorer som styr utgifterna är framför allt antalet mål och ärenden, målens och ärendenas svårighetsgrad, ersättningsnivån till biträden och offentliga försvarare samt den andel av rättshjälpskostnaderna som betalas av den rättssökande.

Enligt 21 kap. 10 § rättegångsbalken, 27 § rättshjälpslagen, 5 § lagen (1988:609) om målsägandebiträde och 5 § lagen (1996:1620) om offentligt biträde bestämmer regeringen den timkostnadsnorm som ligger till grund för ersättning för arbete på rättshjälpsområdet. Timkostnadsnormen för 2007 är 1 056 kronor.

För närvarande finns det taxor för ersättning till offentliga försvarare och målsägandebiträden i vissa brottmål i tingsrätt och hovrätt (DVFS 2003:7 och 2003:3). Taxorna beslutas av Domstolsverket på grundval av timkostnadsnormen.

Regeringens överväganden

Utgifterna för anslaget har ökat. Det är framför allt en ökning av antalet inkomna och avgjorda brottmål för vilka förordnas offentliga försvarare, och omfattningen av dessa mål, som bidrar till de ökade utgifterna. Mot denna bakgrund föreslås att anslaget ökas med 300 000 000 kronor för 2009.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 1 525 657 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Rättsliga biträden m.m.* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 1 225 657 000 kronor respektive 1 225 657 000 kronor.

Tabell 2.53 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:12 Rättsliga biträden m.m.

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	1 225 657	1 225 657	1 225 657
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	300 000		
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 525 657	1 225 657	1 225 657

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år

1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.

Tabell 2.54 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2007	31 664	-511	
2008	Anslag 39 163 ¹		40 000
2009	Förslag 27 163		
2010	Beräknat 27 163		
2011	Beräknat 27 163		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för kostnader som uppkommer för staten i samband med vissa skaderegleringar m.m. Dessa kan till exempel röra ersättning enligt lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder eller skadestånd enligt bestämmelserna om fel och försummelse vid myndighetsutövning i ska-

deståndslagen (1972:207). I anslutning till att sådan ersättning utbetalas kan ersättning även utgå för ombuds- och rättegångskostnader. Ersättning till staten för sådana kostnader tillgodoräknas anslaget. Justitiekanslern betalar ut ersättning och skadestånd från anslaget.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 27 163 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 27 163 000 kronor respektive 27 163 000 kronor.

Tabell 2.55 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	27 163	27 163	27 163
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	0	0	0
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	27 163	27 163	27 163

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar

Tabell 2.56 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2007	3 366	319	
2008	Anslag 3 578 ¹		3 530
2009	Förslag 3 578		
2010	Beräknat 3 578		
2011	Beräknat 3 578		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Från anslaget betalas årsavgifter till Haagkonferensen för internationell privaträtt, Internationella institutet i Rom för unifiering av privaträtten (UNIDROIT), Association Internationale des Hautes Juridictions Administratives, Nordiska Samarbetsrådet för Kriminologi (NSfK)

samt Bernunionen (WIPO=World Intellectual Property Organization).

Desutom betalas från anslaget bidrag till Europeiska institutet för kriminalpolitik (HEUNI) inom ramen för FN:s Crime Prevention and Criminal Justice Fund. Även bidrag till vissa andra internationella sammanslutningar samt internationellt samarbete och forskning med anknytning till Justitiedepartementets område betalas från anslaget.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 3 578 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Avgifter till vissa internationella sammanslutningar* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 3 578 000 kronor respektive 3 578 000 kronor.

Tabell 2.57 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	3 578	3 578	3 578
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	3 578	3 578	3 578

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete

Tabell 2.58 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2007	Utfall	7 388		- 16
2008	Anslag	7 157 ¹		7 002
2009	Förslag	7 157		
2010	Beräknat	7 157		
2011	Beräknat	7 157		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för att stimulera lokalt brottsförebyggande arbete. Brottsförebyggande rådet har till uppgift att fördela medel till lokala

brottsförebyggande projekt. I detta ingår att samla och sprida kunskap om framgångsrika projekt, följa upp och utveckla projekt samt bidra till att behovet av utbildning tillgodoses. Brottsförebyggande rådet belastar anslaget med vissa egna kostnader direkt kopplade till denna verksamhet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 7 157 000 kronor anvisas under anslaget 1:15 *Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete* för 2009. Motsvarande belopp beräknas för 2010 och 2011.

Tabell 2.59 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	7 157	7 157	7 157
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	7 157	7 157	7 157

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden

Tabell 2.60 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2007	Utfall			0
2008	Anslag	13 500 ¹		13 238
2009	Förslag	12 184		
2010	Beräknat	12 569 ²		
2011	Beräknat	12 841 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 12 184 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 12 184 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används för Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens förvaltningskostnader. Myndigheten inrättades den 1 januari 2008. Myndighetens nämnd utövar tillsyn över brottsbekämpande myndigheters användning av hemliga tvångsmedel och kvalificerade skyddsidentiteter

och därmed sammanhängande verksamhet. Nämnden utövar också tillsyn över Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter. Nämnden ska på begäran av en enskild kontrollera om han eller hon har varit utsatt för hemliga tvångsmedel och därmed sammanhängande verksamhet eller varit föremål för Säkerhetspolisens personuppgiftsbehandling och om tvångsmedelsanvändningen eller personuppgiftsbehandlingen har skett i enlighet med lag eller annan författning. Inom myndigheten finns även de särskilda beslutsorganen, Registerkontrolldelegationen (som i ärenden om registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627) prövar frågor om utlämnande av uppgifter från vissa register) och Skyddsregistreringsdelegationen (som fattar beslut om kvalificerad skyddsidentitet enligt lagen (2006:939) om kvalificerade skyddsidentiteter).

I och med inrättandet av Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden har Registernämnden upphört. Registernämndens samtliga uppgifter har övertagits av den nya myndigheten.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 12 184 000 kronor anvisas under anslag 1:16 *Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 12 569 000 kronor respektive 12 841 000 kronor.

Tabell 2.61 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	13 500	13 500	13 500
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	207	640	946
Beslut	-1 523	-1 571	-1 605
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	12 184	12 569	12 841

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.